

Coverfoto: © Ossip van Duivenbode

MASTERPLAN (DOOR)ONTWIKKELING SPORTVOORZIENINGEN 2037

DEEL 1: AMBITIEDOCUMENT

SPORT/50

Gemeente
Groningen

SPORT/50

MASTERPLAN (DOOR)ONTWIKKELING SPORTVOORZIENINGEN 2037

DEEL 1:

AMBITIEDOCUMENT

Inleiding

Voor u ligt het eerste deel van het Masterplan (door) ontwikkeling sportvoorzieningen 2037. Dit eerste deel bestaat uit een ambitedocument waarin we voor het eerst tot een integrale visie komen op de (door) ontwikkeling van onze sportvoorzieningen in de gemeente Groningen.

Tot nu toe werden vanuit verschillende beleidsterreinen middelen gezocht, nieuwe plannen gemaakt en gediscussieerd over het sportareaal van de gemeente. Met dit document willen we een duidelijke integrale visie op de toekomst van onze sportvoorzieningen in de gemeente vastleggen tezamen met een gedegen planmatige uitwerking

van deze visie. We richten hiermee onze blik niet alleen op nu, maar ook 15 jaar vooruit. Op basis van de ontwikkelingen in inwoneraantal (inzichtelijk tot en met 2037) en veranderende behoefte naar sport en bewegen, geven we in dit ambitedocument weer wat de consequenties van deze ontwikkelingen zijn voor onze sportvoorzieningen.

DIT DOCUMENT KENT TWEE GROTE HOOFDTHEMA'S.

De eerste is het uitbreiden van ons sportareaal gelet op de bevolkingsgroei en huidige vraag. Dit gaat om nieuw te bouwen sportparken en het uitbreiden van het bestaande sportvoorzieningen. De uitbreiding die we hierin voorstellen is gebaseerd op de huidige knelpunten in de beschikbare ruimte én op basis van de bevolkingsgroei. Deze ambitie geldt dan ook als basis. Bij elke nieuw te ontwikkelen of te vervangen sportvoorziening zullen wij onderzoeken of hier koppelkansen zijn om zo extra ruimte beschikbaar te stellen. Het tweede thema is het verbeteren, verduurzamen en vervangen van onze huidige sportvoorzieningen. Hierin hebben we in dit document een scherpe ambitie neergezet door te stellen dat we niet willen dat ons sportvastgoed verder veroudert. Dit is een extra ambitie ten opzichte van de huidige ambitie zoals is gesteld voor onze binnensport-accommodaties in het Integraal Toekomstperspectief Accommodaties Bewegingsonderwijs en Binnensport (IABB). In de afgelopen jaren is middels het onderhoudsprogramma van de gemeente slechts geïnvesteerd in het basisonderhoud van de panden en niet in verduurzaming en vernieuwing. Dit heeft geleid tot verouderde panden. Om aan deze ambitie te voldoen zullen we in de komende jaren veel panden gaan vervangen.

Deze twee thema's werken we uit aan de hand van de in hoofdstuk 2 gestelde beleidsuitgangspunten. Deze zijn niet nieuw, maar hebben we vanuit diverse beleidsterreinen (gezondheid, leefomgeving, onderwijs, stadsontwikkeling, etc.) verzameld en gebundeld. Per hoofdstuk (buitensport, binnensport, bewegen in de openbare ruimte, zwembaden & ijsbanen) zijn de gestelde opgaven tegen de beleidsuitgangspunten gehouden. Dit resulteert in een ambitie voor de gemeente. Per hoofdstuk is deze ambitie onderverdeeld in een deel uitbreiding en een deel vernieuwing en vervanging. Voorgaande heeft geresulteerd in een ambitieuze opgave voor de gemeente om onze sportvoorzieningen de komende 15 jaar op voldoende niveau te brengen en te houden. Het is voor het eerst dat wij onze ambitie uitspreken voor een dergelijke periode waarin alle opgaven voor onze sportvoorzieningen in samenhang zijn beschouwd. Dit heeft ons het inzicht gegeven dat er veel moet gebeuren om ervoor te zorgen dat onze inwoners ook in 2037 voldoende kunnen sporten en bewegen. Wij maken hierbij geen onderscheid tussen de verschillende opgaven in urgentie, ze vormen gezamenlijk de basis die nodig is en zijn daardoor allemaal even relevant.

Dit ambitiesdocument voor onze sportvoorzieningen dient tevens als bouwsteen voor de omgevingsvisie. De claim die wordt gelegd in dit document op ruimte voor sport, zal in die omgevingsvisie worden afgewogen naast de andere beleidsterreinen die een eigen claim leggen. In dit document is die afweging nog niet gemaakt.

We kijken ernaar uit om de gestelde doelen en ambities uit te werken in deel 2 van dit Masterplan: de uitvoeringsagenda. Deze kunt u eind 2024 verwachten.

1. MASTERPLAN (DOOR)ONTWIKKELING SPORTVOORZIENINGEN 2037	8
Aanleiding Masterplan	8
Sportief Kapitaal als basis	10
Doelen	11
Afbakening	12
2. DE BELEIDSMATIGE UITGANGSPUNTEN, BEVOLKINGSPROGNOSE, WOONMILIEUS EN REFERENTIENORM	14
Beleidsmatige uitgangspunten	14
Bevolkingsprognoses	19
Woonmilieus	20
Referentienorm	20
Referentienorm buitensport	21
Referentienorm binnensport	22
Referentienorm bewegen in openbare ruimte	23
Referentienorm zwembaden en ijsbaan	23
3. BUITENSPORTVOORZIENINGEN	26
Huidige situatie	28
Opgave in de gemeente	28
Ambitie	31
Concluderend voor buitensport	33
4. BINNENSPORTVOORZIENINGEN	36
Huidige situatie	37
Gymzalen, sportzalen en sporthallen	37
Overig sportvastgoed	38
Opgave in de gemeente	38
Uitbreiding en vervanging	38
Kwalitatieve verbetering	39
Ambitie	40
Uitbreiding	40
Verbeteren / vervangen binnensportvoorzieningen	42
Verbetering overig sportvastgoed	42
1. Regulier beheer en onderhoud sportvastgoed	43
2. Functionele verbetering sportvastgoed	43
3. Vervangingsprogramma sportvastgoed	43
4. Verduurzaming sportvastgoed	43
Concluderend	44

5. BEWEGEN IN OPENBARE RUIMTE **46**

Huidige situatie	46
Opgave in de gemeente	48
Ambitie	49
Een sport- en beweegplek sluit aan bij de wijk en haar inwoners	49
Slimme combinaties	50
Kwalitatief hoogwaardige en (sociaal) veilige voorzieningen	50
Concluderend	51

6. ZWEMBADEN EN IJSBAAN **52**

Huidige situatie	53
Zwembaden	53
Ijsbaan	54
Opgave in de gemeente	54
Zwembaden	54
Ijsbaan	55
Ambitie	56
Concluderend	57

7. TEN SLOTTE **59**

Huidige situatie	59

BIJLAGEN **61**

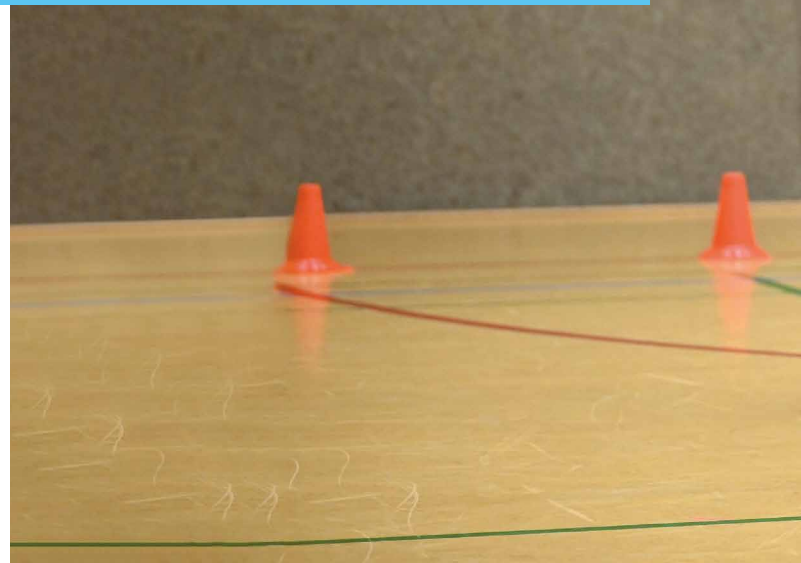
Bijlage I: Bronnenlijst	62
Bijlage II: scenario's IABB	63
Bijlage III: kwaliteitskader binnensportvoorzieningen IABB	64

1. MASTERPLAN (door)ontwikkeling sportvoorzieningen 2037

AANLEIDING MASTERPLAN

De gemeente Groningen groeit. Het aantal inwoners en passende woningen neemt de komende jaren toe. Dit betekent dat de vraag naar beschikbare capaciteit aan sport- en beweegvoorzieningen ook toeneemt. We willen sportvoorzieningen laten meegroeien met de groei van de gemeente. Los van de groei van de gemeente hebben we de afgelopen periode ervaren dat het knelt binnen de beschikbare capaciteit. Niet voor niks is het capaciteitsonderzoek sportaccommodaties een jaar naar voren gehaald, heeft er al eerder een capaciteitsonderzoek plaatsgevonden op sportpark Corpus den Hoorn en zijn we gestart met Beter Benutten Buitensport.

Naast een capaciteitsvraag hebben we in de gemeente te maken met een verouderd areaal aan sportvoorzieningen. Zij zijn gebouwd in een periode waarin andere normen werden gesteld aan sportvoorzieningen. Onze binnensportvoorzieningen zijn bijvoorbeeld gemiddeld 37 jaar oud en daardoor sterk verouderd qua functionaliteit en inrichting. Er is nu een andere behoefte aan de manier van sporten en bewegen dan 40 jaar geleden en daarom is het van belang om ook kwalitatief te kijken naar hoe we ons huidige areaal aan sportvoorzieningen willen door ontwikkelen tot toekomstbestendige voorzieningen. Behalve in de uitbreidingswijken komt er geen openbare ruimte bij, maar zijn er meer mensen die dezelfde ruimte willen gebruiken. Daarbij gaat het om de toenemende druk van meer inwoners en bezoekers, maar ook van verschillende concurrerende, soms nieuwe functies. In de ontwerpleidraad 'Leefkwaliteit Openbare Ruimte' wordt gesproken over een 'herwonnen openbare ruimte', waarin de ruimte anders is verdeeld en waarin meer ruimte is voor 'groen, sporten, spelen en ontmoeten'. Daarbij heeft sport niet alleen een recreatieve en gezondheidsfunctie, maar draagt sport ook bij aan het versterken van de sociale samenhang in een wijk.

Bewegen in de openbare ruimte stimuleren we. We maken openbare ruimte sportiever, benutten actieve mogelijkheden van parken en openbaar groen en maken sportieve ruimte meer openbaar door sportparken open te stellen.

Het 'Masterplan (door)ontwikkeling Sportvoorzieningen 2037' richt zich op de periode tot en met 2037 omdat voor deze periode onze bevolkingsprognoses zijn vastgesteld en de geraamde groei een belangrijk uitgangspunt is voor de opgaven waar onze sportvoorzieningen voor staan. Het proces om te komen tot het masterplan bestaat uit 2 fasen waarbij het opstellen van een 'Ambitiedocument (door)ontwikkeling Sportvoorzieningen' de eerste stap is en de koers bepaalt voor de volgende fase, de uitvoeringsagenda.

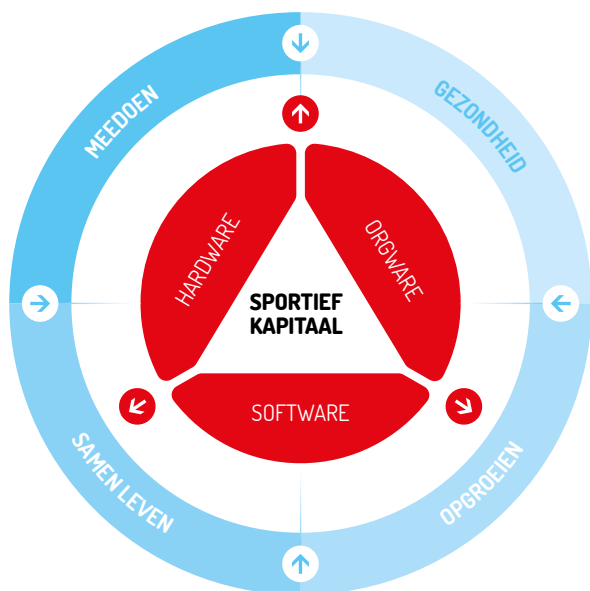
In het ambitiedocument formuleren we de beleidsmatige uitgangspunten (hoofdstuk 2) op basis waarvan wij onze buitensportvoorzieningen (hoofdstuk 3), binnensportvoorzieningen (hoofdstuk 4), beweegvoorzieningen in de openbare ruimte (hoofdstuk 5) en onze zwembaden en ijsbanen (hoofdstuk 6) willen (door)ontwikkelen.

MASTERPLAN
(DOOR)ONTWIKKELING SPORTVOORZIENINGEN 2037

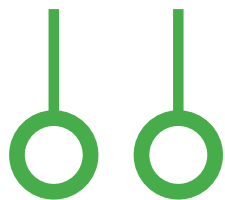
SPORTIEF KAPITAAL ALS BASIS

We investeren in sportieve ruimte en daarmee in het versterken van de sportinfrastructuur in de gemeente Groningen. Sportaccommodaties en -voorzieningen die uitnodigen om te sporten en te bewegen, vergroten het sportplezier van de deelnemer en dragen zo bij aan het ontwikkelen van sportief kapitaal. Sportief kapitaal is de verzameling van fysiologische, sociale en psychologische competenties en ervaringen die een individu stimuleren en motiveren om op de lange termijn deel te nemen aan sport en bewegen.

Sportief kapitaal kan van jongs af aan ontwikkeld worden op school, bij de kinderopvang, in de buurt of bij de sportclub. Positieve ervaringen zijn een leven lang nodig om het kapitaal op peil te houden. In de (door)ontwikkeling van onze sportaccommodaties en – voorzieningen houden we rekening met zowel demografische veranderingen als ontwikkelingen met betrekking tot behoeften van sporters. Daarbij willen ruimten optimaal benutten, of het nu gaat om buitensportaccommodaties, sporthallen, gymzalen, zwembaden, ijsbanen of sport- en beweegvoorzieningen in de openbare ruimte. Dit is een uitdaging. We willen sportvoorzieningen die nog in de wijken liggen behouden en werken aan de toegankelijkheid. We streven ernaar dat sportvoorzieningen nog sterker een sociale ontmoetingsplek zijn in de wijk en bijdragen aan een actieve en gezonde leefstijl van onze inwoners

Het ontwikkelen van sportief kapitaal zoals hierboven genoemd staat centraal in onze visie op sport en bewegen. Sportief kapitaal wordt gevormd door een samenspel van hardware, software en orgware. In het Masterplan (door)ontwikkeling sportvoorzieningen 2037 ligt de focus op de hardware (sportvoorzieningen). Deze voorzieningen kunnen echter niet los gezien worden van de ontwikkelingen in het sportaanbod (software) en het sportlandschap (orgware). Een voorziening functioneert immers pas goed wanneer het goed is ingebed in de omgeving en aansluit bij de behoeften van de (potentiële) gebruikers in die omgeving.

HARDWARE

- Sportaccommodaties
- Outdoor Fitness
- Speelplekken/-pleinen
- Groen
- Routes

SOFTWARE

- Activiteiten
- Begeleiding
- Interventies
- Communicatie

ORGWARE

- Sportclubs
- Professionals in de wijk
- Onderwijs
- Maatschappelijke partners
- Gemeente

DOELEN

Het Masterplan (door)ontwikkeling Sportvoorzieningen 2037 geeft inzicht in de investeringsopgave tot en met 2037 en de gefaseerde uitvoering waarbij we de volgende doelen willen realiseren:

Uitbreiden huidige areaal sportvoorzieningen (kwantitatief)

De groei van de gemeente en de huidige knelpunten in capaciteit vragen om uitbreiding van het huidige areaal aan sportvoorzieningen. Op basis van bevolkingsprognoses, het capaciteitsonderzoek uit 2024, beleidsmatige uitgangspunten en opgestelde richtlijnen voor verschillende type leefmilieus maken we inzichtelijk welke kwantitatieve opgaven er zijn in de wijken en dorpen om voldoende en bereikbare sportvoorzieningen te behouden. Dit inzicht geeft antwoord op de vraag: Hoeveel sportvoorzieningen zijn waar nodig?

Door ontwikkelen bestaand areaal sportvoorzieningen (kwalitatief)

Het huidige areaal aan sportvoorzieningen is verouderd. Een veranderend sportlandschap, veranderende behoeften aan sport en bewegen en veranderde normen vragen om doorontwikkeling van het huidige areaal. Op basis van beleidsmatige uitgangspunten maken we inzichtelijk welke kwalitatieve opgaven er zijn om deze beleidsdoelstellingen te halen en aan te sluiten bij de (veranderende) behoeften van gebruikers. Dit inzicht geeft antwoord op de vraag: Wat voor type sportvoorzieningen zijn waar nodig?

Door ontwikkelen en uitbreiden sporten en bewegen in openbare ruimte (kwantitatief en kwalitatief)

Door de veranderende behoefte van onze inwoners om te sporten en te bewegen, sport men steeds meer anders georganiseerd (dan bij een sportvereniging) en steeds vaker in de openbare ruimte. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het calisthenicspark Oosterhaven, mountainbike-skillspark Meerstad, skatepark stadspark en hardlooproutes. Op basis van beleidsmatige uitgangspunten op opgestelde richtlijnen maken we inzichtelijk welke opgaven er zijn om beleidsdoelstellingen te halen en aan te sluiten bij de (veranderende) behoeften van inwoners. Dit inzicht geeft antwoord op de vraag: Wat voor type sport- en beweegvoorzieningen in de openbare ruimte zijn waar nodig en wat betekent dit voor de inrichting van de openbare ruimte?

AFBAKENING

In deze paragraaf wordt afgebakend waar het Masterplan (door)ontwikkeling sportvoorzieningen 2037 zich wel en niet op richt:

1

In onze Sport- en bewegvisie 2021+ richten we ons op spelen, sportief bewegen, recreatiesport en prestatiesport. In dit project, en daarmee ook in het op te leveren ambitedocument, richten we ons op bewegen en sporten vanaf sportief bewegen. Spelen valt ook onder bewegen maar we zijn nog in een verkennende fase van de opgave voor speelfaciliteiten voor de jongste jeugd dat we deze buiten dit project laten.

2

We besteden aandacht aan de benutting van de sportparken, in combinatie met gebruik voor andere doeleinden (ontmoeting, onderwijs, recreatie/natuurbeleving, kinderopvang, etc.). Het betreft aandacht voor zowel buitensport- als binnensportvoorzieningen.

3

Het betreft de ontwikkeling van nieuwe sportvoorzieningen op nieuwe locaties (uitbreiding), maar ook het door ontwikkelen van bestaande sportvoorzieningen (vernieuwing).

4

We nemen voor de vervangingsopgave voor onze huidige sportvoorzieningen (dus ook gymzalen), de uitgangspunten van het Scholenplan 'Gro Up' (voorheen 'IHP'- integraal huisvestingsplan)/IABB (Integraal toekomstperspectief Accommodaties Bewegingsonderwijs en Binnensport) en de routekaart verduurzaming maatschappelijk vastgoed, mee in de kwantitatieve en kwalitatieve opgave. Exclusief sportfaciliteiten die gekoppeld zijn aan het onderwijs (deze zijn onderdeel van Scholenplan en niet van het masterplan)

5

In het bepalen van de (door)ontwikkeling van onze sportvoorzieningen houden we rekening met de aanwezigheid en ontwikkeling van niet-gemeentelijke sportvoorzieningen (bijvoorbeeld; studentensport, tennisparken en commercieel aanbod). Ook houden we rekening met alle mogelijke gebruikers van onze sportvoorzieningen (georganiseerd, ongeorganiseerd, individueel en teamverband, topsport, talentontwikkeling en breedtesport, valide en aangepast sporten).

6

We kijken gemeentebreed naar koppelkansen in de ontwikkeling van maatschappelijke voorzieningen.

7

We richten ons in dit ambitiesdocument op de ideaalsituatie in het (door)ontwikkelen van onze sportvoorzieningen. Concretisering in fasering, locatie en urgentie werken we uit in de 'Uitvoeringsagenda (door)ontwikkeling Sportvoorzieningen', waarin we per type sportvoorzieningen de concretisering uitwerken.

8

De instrumenten van de omgevingswet zijn nodig om de ambities en uitvoering van het 'Masterplan (door)ontwikkeling Sportvoorzieningen 2037' ruimtelijk en juridisch te borgen. In de komende periode zal daarom bepaald moeten worden hoe deze ambities en uitvoering ruimtelijk vertaald worden naar deze instrumenten, zijnde de omgevingsvisie, een omgevingsprogramma en het omgevingsplan. De doorvertaling van het Masterplan is input voor de gesprekken met de gemeenteraad over de nieuw op te stellen omgevingsvisie als vervolg op Levende Ruimte.

2. De beleidsmatige uitgangspunten, bevolkingsprognose, woonmilieus en referentienorm

Om de gestelde doelstellingen van het masterplan (door ontwikkeling Sportvoorzieningen 2037 te realiseren is het van belang dat we een kompas ontwikkelen op basis waarvan we de opgaven in beeld brengen en keuzes kunnen maken, zowel kwantitatief (hoeveel sportvoorzieningen zijn nodig?) als kwalitatief (wat voor type sportvoorzieningen en waar?).

De beleidsmatige uitgangspunten, bevolkingsprognoses, woonmilieus en referentienorm uit dit hoofdstuk vormen samen dit kompas. Vanuit deze uitgangspunten maken we keuzes voor onze kwalitatieve en kwantitatieve ontwikkelingen in de volgende hoofdstukken waarin binnensport, buitensport, bewegen in de openbare ruimte en zwembaden & ijsbaan in aparte hoofdstukken zijn uitgewerkt.

BELEIDSMATIGE UITGANGSPUNTEN

Op basis van onder andere verschillende beleidsvisies, kaders en meerjarenprogramma's op het gebied van sport, gezondheid, gezonde leefomgeving, gebiedsontwikkeling en onderwijshuisvesting, zijn onderstaande beleidsmatige uitgangspunten opgesteld. Zij vormen daarmee geen nieuw beleid. De genoemde beleidsuitgangspunten betreffen een bundeling van uitgangspunten die in verschillende bestaande beleidskaders naar voren komen. Wel zijn enkele bestaande beleidsuitgangspunten vertaald naar concrete uitgangspunten. De beleidskaders zijn onderverdeeld in:

- 1. Sport- en bewegvoorzieningen zijn nabij, toegankelijk en uitnodigend voor iedereen**
- 2. Multifunctioneel en duurzaam**
- 3. Sport en bewegen als onderdeel van een gezonde leefomgeving**

RANDVOORWAARDELIJK

Een voorwaarde die voor alle beleidsmatige uitgangspunten geldt is, dat wij ongelijk investeren voor gelijke kansen.

Groningen is een gemeente van grote en onaanvaardbare verschillen tussen inwoners; sociaaleconomische verschillen, maar ook verschillen in ervaren gezondheid en levensverwachting. We willen deze ongelijkheid aanpakken en de kloof tussen verschillen in gezondheid en levensverwachting dichten (coalitieakkoord).

Om bestaanszekerheid en gelijke kansen te bewerkstelligen investeren we in de gemeente Groningen ongelijk. Investeren die mensen met weinig sportief kapitaal in beweging kunnen krijgen, zijn extra waardevol. Kortom, in een verantwoorde beslissing zijn zowel exploitatie als maatschappelijk nut meegewogen.

1. SPORT- EN BEWEEGVOORZIENINGEN ZIJN NABIJ, TOEGANKELIJK EN UITNODIGEND VOOR IEDEREEN

Laagdrempelige en bereikbare sportvoorzieningen in onze wijken en dorpen maken het voor iedereen mogelijk mee te doen. Leefkwaliteit begint bij de voordeur: daar vinden de meeste sociale ontmoetingen plaats. Mensen willen niet alleen zijn en binnen zitten. Ze willen erop uit, elkaar ontmoeten, even een praatje maken, bewegen en gezond blijven, liefst in de eigen buurt.

- Alle sportvoorzieningen zijn uitnodigend voor iedereen ongeacht gender, afkomst, politieke voorkeur en geloof.
- We behouden zoveel mogelijk de huidige sportvoorzieningen in wijken. Dit hoeft niet altijd op dezelfde plek te zijn, soms is een andere plek geschikter. Nabijheid van sportvoorzieningen in de wijk is het uitgangspunt. Sport heeft niet alleen een recreatieve en gezondheidsfunctie, maar draagt ook bij aan versterken van de sociale samenhang in een wijk. We streven ernaar dat sportvoorzieningen nog sterker een sociale ontmoetingsplek zijn in de wijk en ruimte bieden voor ook andere wijkactiviteiten dan sport en bewegen. We bepalen hoeveel (en welk type) sport- en beweegvoorzieningen per gebied/wijk nodig zijn.
- Om sportvoorzieningen (ook in de toekomst) bereikbaar en laagdrempelig te houden, is een goede spreiding van sportvoorzieningen over de gemeente van groot belang. Daarom bepalen we hoeveel en welke sportvoorzieningen er per wijk/gebied nodig zijn en welke voorzieningen een wijkoverstijgende of regionale functie hebben. We maken gemeentebrede integrale afwegingen waar sportvoorzieningen (door)ontwikkeld moeten worden.
- Alleen groen met betekenis levert een bijdrage aan de leefkwaliteit. We maken openbare ruimte sportiever (benutten actieve mogelijkheden van parken en openbaar groen) en maken sportieve ruimte waar mogelijk meer openbaar (openstelling sportparken).
- Samen met lokale stakeholders rondom een sportvoorziening zoeken we naar mogelijkheden om tot een optimale benutting, een hoog kwaliteitsniveau en verduurzaming te komen. Bij het (door)ontwikkelen van onze sportvoorzieningen betrekken we de (beoogde) gebruikers van de voorzieningen in het ontwikkelproces.
- Per sportvoorziening wordt bekeken welke (extra) voorzieningen (inclusief parkeervoorzieningen) nodig zijn om de sportvoorziening goed bereikbaar te maken.
- Welke voorzieningen we als gemeente zelf willen aanbieden en welke voorzieningen we aan de markt of sportclubs laten.

2. MULTIFUNCTIONEEL EN DUURZAAM

Gemeentelijke maatschappelijke voorzieningen dragen bij aan een leefbare gemeente. Daarbij onderscheiden we voorzieningen op het gebied van zorg en welzijn, onderwijs, sport en cultuur. Uitgangspunt is dat een maatschappelijke voorziening primair ruimte biedt aan de activiteiten die passen bij het maatschappelijk doel. Iedere voorziening kent een eigen omvang van het verzorgingsgebied. Er wordt onderscheid gemaakt tussen voorzieningen die op buurt/wijk, stadsdeel en stedelijk niveau aanwezig dienen te zijn. Daarnaast is het van belang om goed te kijken waar maatschappelijke voorzieningen elkaar kunnen versterken door in elkaars nabijheid beschikbaar te zijn of door gezamenlijk gebruik van het vastgoed. Voor bewegingsonderwijs en binnensport ligt er een duidelijke samenhang. Ook zien we dat met name in dorpskernen bijvoorbeeld het dorpshuis en de sport op dezelfde locatie zijn te vinden. Het dorpshuis is op zaterdag de sportkantine en de ontmoetingsplek in het dorp. Maatschappelijke voorzieningen dragen bij aan ontmoeting.

- We benutten koppelkansen door voorzieningen te combineren. We maken gebruik van het IABB en Scholenplan Gro Up (voorheen IHP) om afwegingen te maken waar we voorzieningen voor breedtesport kunnen combineren met voorzieningen voor bewegingsonderwijs. In het IABB is een kwaliteitskader opgenomen waarin criteria vermeld staan voor nieuw te ontwikkelen binnensportaccommodaties. Daarbij wordt gewerkt vanuit drie kwaliteitscriteria: belevingswaarde, functionele waarde en technische waarde. Bij belevingswaarde hechten we eraan dat niet alleen het gebouw uitnodigt om te sporten en bewegen, maar ook de directe omgeving van het gebouw.
- Om op korte termijn een kwaliteitsslag te kunnen realiseren, werken we aan de uitvoering van twee kwaliteitsimpulsen bij binnensportlocaties: verbetering akoestiek en innovatieve inrichting.
- We anticiperen op veranderingen in de vraag naar sportieve ruimte door multifunctionaliteit in te bouwen.
- We sluiten aan bij het 'Verbeterprogramma beheer en onderhoud sportaccommodaties' voor de sportaccommodaties die in eigendom zijn van de gemeente waaronder deze 40 gymzalen, zwembaden, kleedgebouwen buitensport en overig sportvastgoed.
- We renoveren en upgraden onze sportvoorzieningen iedere 20 jaar.
- We willen duurzame sportaccommodaties ontwikkelen. We streven ernaar om in 2050 alle sportgebouwen (niet zijnde een monument) energieneutraal en aardgasloos te hebben gemaakt en daarmee 'Paris-proof' zijn.
- De eisen die we stellen aan de voorziening passen bij het gebruik ervan. Hiermee voorkomen we overmatige investeringen in voorzieningen waarin elders al wordt voorzien (denk aan dat niet alle gymzalen geschikt hoeven te zijn voor rolstoelbasketbal als er maar 1 rolstoelbasketbalclub is die al voldoende ruimte heeft).
- Bij de investeringen in de sportinfrastructuur geven we nadrukkelijk ruimte aan vernieuwing en innovatie. Het hoort bij sport en bij een gezonde, diverse en attractieve sportinfrastructuur.

3. SPORT EN BEWEGEN ALS ONDERDEEL VAN EEN GEZONDE LEEFOMGEVING

Aantrekkelijkheid van de leefomgeving buiten de woning wordt steeds belangrijker. De behoefte aan hoogwaardige ontmoetingsplaatsen naast wonen en werken neemt toe (third spaces). Het inzicht dat naast allerlei preventieve gezondheidsmaatregelen ook de sociale en fysieke leefomgeving een belangrijke bijdrage kan leveren aan de verbetering van de gezondheid van inwoners van steden, krijgt de laatste jaren steeds meer aandacht. Een aantrekkelijke en goed ingerichte leefomgeving stimuleert een gezonde leefstijl met voldoende beweging. Daarnaast is er een toename van sporters die geen lid zijn van een vereniging en die behoefte hebben aan sportplekken in de openbare ruimte. De openbare ruimte is misschien wel de belangrijkste sportvoorziening van de gemeente aan het worden. Steeds meer mensen sporten of bewegen ongeorganiseerd of zelf georganiseerd op openbare beweegplekken of elders in de openbare ruimte. Het geeft

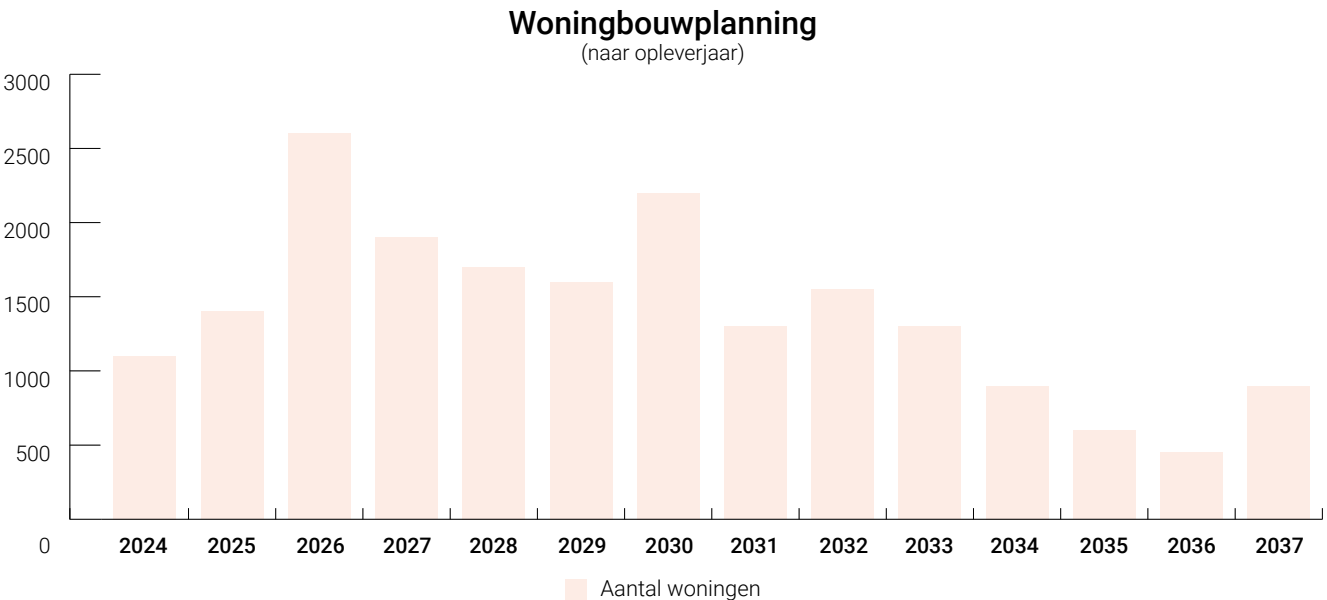
de vrijheid en flexibiliteit waar veel mensen naar zoeken, het is laagdrempelig en het is voor iedereen toegankelijk.

- We willen een toegankelijke, groene openbare ruimte die inclusief is, die uitnodigt tot ontmoeten en bewegen en die prettig is voor iedereen. We sluiten aan bij de belevingswereld van de beoogde doelgroepen en hebben speciale aandacht voor bewoners met weinig sportief kapitaal, senioren, kinderen en mensen met een beperking.
- Playgrounds, openbare fitnessplekken, wandel- en hardlooproutes en urban sportfaciliteiten moeten uitdagend en uitnodigend zijn om bewoners verschillende sport- en beweegvormen te laten ontdekken.
- Voorzieningen worden ontwikkeld in co-creatie en cofinanciering met de betrokken partijen en doelgroep. Daarom betrekken we bewoners en gebruikers bij de realisatie, de activering, (sociale) veiligheid en/of klein onderhoud van de sport- en beweegplekken.
- Bewoners, gebruikers, lokale stakeholders en verschillende directies van de gemeenten participeren in de herontwikkeling van sportieve openbare ruimte. Demografische veranderingen in een wijk en veranderende behoeften van inwoners maken dat we niet 1 op 1 willen vervangen maar bij vervangingsopgaven kritisch met de betrokkenen willen kijken welke voorziening past bij de wijk.
- We ontwikkelen bottom-up en gebiedsgericht. We leggen gemeentebreed verbindingen om ervoor te zorgen dat er goede spreiding en variatie blijft in sport- en beweegvriendelijke voorzieningen en dat deze op een goede manier worden ingepast in de omgeving.
- Waar mogelijk willen we kwalitatief hoogwaardige sport- en beweegvoorzieningen in de openbare ruimte centraliseren zodat er grote plekken ontstaan met meerdere functies.
- We richten de gemeente 'Urban sports-vriendelijk' in. Urban Sporters kunnen de openbare ruimte als playground gebruiken op die specifieke plekken waar we dit hebben ingericht. Hiermee leveren we een bijdrage aan het ontwikkelen van een aantrekkelijke openbare ruimte die geschikt is voor iedereen.

BEVOLKINGSPROGNOSSES

Voor het uitbreiden van onze sportvoorzieningen kijken we naar de beoogde woningbouw en bevolkingsprognoses in de gemeente Groningen. Daarin zien we dat de gemeente de komende jaren fors groeit.

Vanaf 2024 gerekend, worden er tot en met 2037 ongeveer 19.751 woningen bijgebouwd. De grootste groei vindt plaats in Meerstad, op het Suikerterrein, in de Held en in de Oosterhamrikzone.

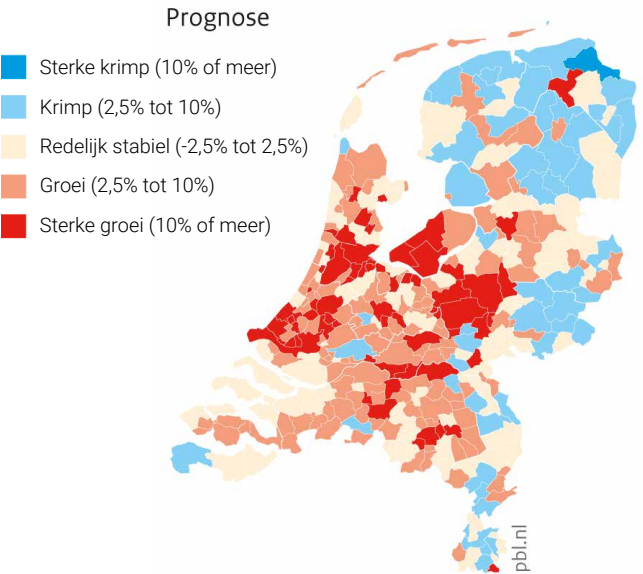

Deze woningbouwplanning resulteert in een toename van het aantal inwoners in de gemeente. In 2022 hadden wij 234.925 inwoners. Dit aantal zal in 2037 met 13% zijn toegenomen tot 265.522 inwoners.

TABEL 1: BEVOLKINGSPROGNOSSES GEMEENTE GRONINGEN

Jaartal	Aantal inwoners	Relatieve stijging t.o.v. 2022
2022	234.925	
2027	246.902	5,1%
2032	256.737	9,3%
2037	265.522	13%

Groningen is in Noord-Nederland een gemeente die zich kan vergelijken met gemeenten in het midden en westen van Nederland qua verwachte bevolkingsgroei. In de figuur hiernaast– wordt duidelijk zichtbaar dat tot 2035 de gemeente Groningen de enige gemeente in Noord-Nederland is met een verwachte bevolkingsgroei van 10% of meer.

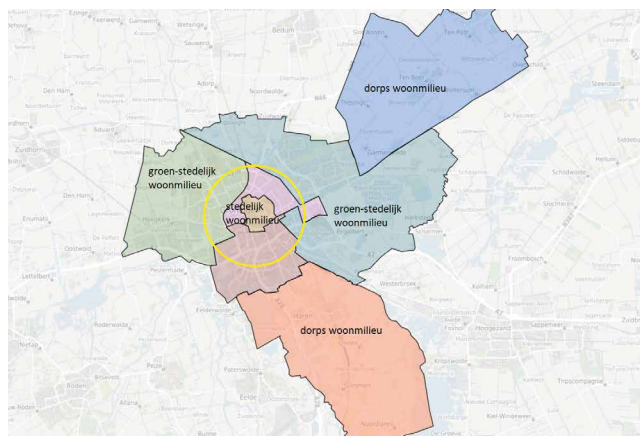
WOONMILIEUS

Niet alle wijken in Groningen zijn hetzelfde. Onze wijken verschillen in bebouwingsdichtheid en bevolkings-samenstelling. Als we de gemeente Groningen vergelijken met de G5 gemeenten dan valt op dat er in onze gemeente sprake is van veel diversiteit tussen de verschillende woonmilieus. Wij kennen een vrij dicht stedelijk woonmilieu, maar ook een meer landelijk dorps woonmilieu. Dit dorps woonmilieu komt niet voor bij de andere grotere gemeenten. Daar variëren de woonmilieus van centrum stedelijk / hoogstedelijk tot groen-blauw (vinex) woonmilieu.

Het verschil in dichtheid van onze woonmilieus is ook bepalend voor de ruimte die nog beschikbaar is om sportvoorzieningen (door) te ontwikkelen. Daarom is het goed om de drie woonmilieus in onze gemeente te omschrijven. Wij gebruiken hiervoor de drie (hoofd)typen woonmilieus vanuit de Strategische Woningbouwprogrammering in de gemeente Groningen.

- Stedelijk woonmilieu: het gebied binnen ongeveer 10 minuten fietsen van het centrum van de stad. Dat is een cirkel met een straal van ongeveer 2,5 kilometer. Momenteel staat ruim 60% van de woningvoorraad in dit woonmilieu met een gemiddelde van 33 woningen per hectare. Er wonen ongeveer 130.000 inwoners in dit milieu en hier zijn de huishoudens kleiner, jonger en hebben een lager inkomen dan in beide andere milieus. Onze studentenpopulatie is hierin waarschijnlijk van invloed. Er wonen relatief weinig gezinnen met kinderen in dit milieu (11% van de huishoudens heeft kinderen ten opzichte van 35% in een dorps woonmilieu). De woningen in het stedelijk woonmilieu bestaan voor het overgrote deel uit huurappartementen.
- Groen-stedelijk woonmilieu: Buiten de stedelijke cirkel ligt dit gebied met bijna 30% van de woningvoorraad, met een gemiddelde van 4 woningen per hectare. Er wonen ongeveer 75.000 mensen in dit gebied. De huishoudens zijn groter dan in het stedelijk woonmilieu en er wonen vaker gezinnen (33% huishoudens met kinderen) dan in stedelijk woonmilieu.

- Dorps woonmilieu: De voormalige gemeenten Haren en Ten Boer kunnen worden gezien als dit woonmilieu, zo'n 10% van de huidige woningvoorraad met een gemiddelde van 1 woning per hectare. In dit woonmilieu wonen zo'n 27.500 mensen en wonen in 35% van de huishoudens kinderen. Het grootste deel van de woningvoorraad bestaat uit grondgebonden koop.

In het vervolg van dit ambitiedocument spelen de woonmilieus vooral voor de buitensportvoorzieningen een rol. Voor de buitensportvoorzieningen zetten we de omvang van ons huidige areaal namelijk af tegen het aantal huishoudens in een woonmilieu. In een stedelijk woonmilieu zijn naar verhouding veel huishoudens aanwezig zijn, is de bebouwingsdichtheid groot en daardoor de ruimte voor uitbreiding van sportvoorzieningen zeer beperkt. De gewenste buitensportvoorzieningen voor de inwoners uit dit stedelijke woonmilieu zullen dus aanwezig moeten zijn in de andere woonmilieus.

REFERENTIENORM

Om later in dit document tot een conclusie te kunnen komen hoeveel, wat voor en waar sportvoorzieningen nodig zijn, is het belangrijk om te weten wat de huidige situatie is. Hierbij is er voor de buitensportvoorzieningen gekeken naar het gemiddelde aantal vierkante meters buitensportvoorzieningen per inwoner in de huidige situatie. Deze is vergeleken met andere gemeenten en naast de uitkomsten van het capaciteitsonderzoek gezet. Hieruit hebben wij een aantal conclusies getrokken voor de buitensport.

Voor de binnensport wordt gerekend op basis van 1 sporthal en sportzaal per x-aantal inwoners. Voor gymzalen haken we aan bij het Scholenplan Gro Up (IHP). Ook hierin hebben we de vergelijking gemaakt met andere gemeenten en de uitkomsten van het capaciteitsonderzoek 2024.

REFERENTIENORM BUITENSPORT

De tabel hieronder geeft de weergave van de huidige situatie in de gemeente Groningen.

We noemen het gemiddelde aantal vierkante meters buitensport per huishouden de 'referentienorm'.

TABEL 2: REFERENTIENORM BUITENSPORT PER TYPE WOONMILIEU

Woonmilieu	Aantal inwoners	Aantal huishoudens	Totaal m ² buitensport ¹	Gemiddeld aantal m ² buitensport per huishouden
Stedelijk	121.090	84.264	142.601	1,7
Groen-stedelijk	85.876	44.293	324.298	7,3
Dorps	27.927	13.295	241.702	18,2

Zoals eerder vermeld, zijn de gewenste buitensportvoorzieningen voor de inwoners uit het stedelijke woonmilieu grotendeels aanwezig in de andere woonmilieus. We achten het hierbij zeer goed mogelijk dat bewoners uit de binnenstad (stedelijk woonmilieu) gebruik maken van de sportvoorzieningen in de wijken grenzend aan de binnenstad (groen-stedelijk woonmilieu). Het is minder waarschijnlijk om te veronderstellen dat bewoners uit de binnenstad sporten in Ten Boer en/of Haren (dorps woonmilieu). Vandaar dat in de toekomstige opgave voor het uitbreiden van onze buitensportvoorzieningen we de opgave uit het stedelijke en groen-stedelijke woonmilieu in samenhang beschouwen.

Als we vervolgens onderzoeken of ons huidige aantal m² buitensport per huishouden (en daarmee onze referentienorm) volstaat hebben we deze afgezet tegen de uitkomsten uit het capaciteitsonderzoek en vergeleken met een aantal andere gemeenten.

Hoewel de woonmilieus niet geheel overlappen qua definitie, en de andere steden het dorpse woonmilieu niet kennen, geeft onderstaande wel enige vergelijking met de andere gemeenten.

Den Haag hanteert als referentienorm respectievelijk 4m² per woning in een centrum stedelijk woonmilieu, 6m² per woning in een gemengd stedelijk woonmilieu en 10m² per woning in een groen - blauw woonmilieu (Vinex-wijk). Amsterdam hanteert een 'sportnorm' van respectievelijk 2m² per woning in een centrum stedelijk woonmilieu, 5m² per woning in een gemengde stadsbuurt en 9m² per woning in een groenblauw woonmilieu.

In het (hoog)stedelijke woonmilieu én in het groen-stedelijke woonmilieu (groen-blauw) heeft de gemeente Groningen relatief gezien iets minder sportieve ruimte beschikbaar per huishouden dan in Den Haag en Amsterdam. In ons dorpse woonmilieu hebben wij echter gemiddeld (veel) meer vierkante meters sportvoorzieningen per huishouden. Het is echter ook van belang om te vergelijken of de sportvoorzieningen binnen een woonmilieu op een schappelijke afstand liggen van de inwoners. Helaas zijn die gegevens op dit moment niet voorhanden en is een vergelijking niet te maken.

¹ Exclusief tennisparken, ijsbanen en zwembaden

Om te bepalen of de berekende referentienorm resulteert in voldoende buitensportvoorzieningen voor de (anders) georganiseerde sport, hebben we het huidige aantal m² vergeleken met de uitkomsten van het capaciteitsonderzoek Sportaccommodaties 2024. Uit het capaciteitsonderzoek blijkt dat er gemeentebreed met de huidige capaciteit voor buitensport gezien het aantal inwoners in onze gemeente voldoende capaciteit is voor de buitensport met uitzondering van een beperkte opgave voor enkele sporten zoals hockey en tennis.

Ons uitgangspunt voor de ontwikkelambitie voor buitensportvoorzieningen is dat wij het huidige gemiddelde aantal vierkante meters buitensport per huishouden (referentienorm) in de stedelijke, groen-stedelijke en dorpse woonmilieus tenminste willen continueren.

REFERENTIENORM BINNENSPOORT

Voor de gewenste capaciteit aan binnensportaccommodaties wordt landelijk uitgegaan van 1 sporthal per 15.000 tot 20.000 inwoners en 1 sportzaal per 10.000 tot 12.500 inwoners. Hierin wordt niet gerekend in aantal vierkante meters per huishouden. Om te bepalen of er aanvullend aan de uitkomsten van het capaciteitsonderzoek en het IABB nog meer reden is om meer binnensportvoorzieningen te realiseren, kijken we naar de landelijke richtlijnen ten aanzien van sporthallen en sportzalen ten opzichte van het aantal inwoners in onze gemeente. De richtlijn voor sporthallen is afgeleid van de draagvlakcijfers uit de Planologische Kengetallen (Knol et al., 2002). Als draagvlak voor een sporthal moet volgens de Planologische Kengetallen 1 sporthal per 15.000 tot 20.000 inwoners worden aangehouden; voor een sportzaal 10.000 tot 12.500 inwoners. De landelijke richtlijn gaat, naast de aanwezigheid van sporthallen, uit van een bepaalde mate van aanwezigheid van sportzalen. In de situatie dat sportzalen ontbreken, zijn meer sporthallen nodig.

TABEL 3 – LANDELIJKE EN GEMEENTELIJKE KENGETALLEN BENODIGD AANTAL SPORTHALLEN EN -ZALEN

Gemeente	Planologisch kengetal	
	Sporthallen	Sportzalen
Amsterdam	1 sporthal op 24.000 inw.	Geen specifieke richtlijn
Den Haag	1 sporthal op 22.000 inw.	Geen specifieke richtlijn
Eindhoven	Geen specifieke richtlijn	Geen specifieke richtlijn
Groningen	Geen specifieke richtlijn	Geen specifieke richtlijn
Nijmegen	1 sporthal op 15.000 - 20.000 inw.	1 sportzaal op 10.000 - 12.500 inw.
Rotterdam	1 sporthal op 25.000 inw.	Geen specifieke richtlijn
Tilburg	1 sporthal op 15.000 - 20.000 inw.	1 sportzaal op 10.000 - 12.500 inw.
Utrecht	1 sporthal op 17.500 inw.	Geen specifieke richtlijn
Planologische Kengetallen	1 sporthal op 15.000 - 20.000 inw.	1 sportzaal op 10.000 - 12.500 inw.
Herijkte draagvlakcijfers (stedelijke context)	1 sporthal op 10.000 - 17.500 inw.	Geen specifieke richtlijn

Bron: Mulier Instituut, 2022

Zoals te zien in tabel 3 zit er een verschil tussen de verschillende gemeenten voor hoeveel inwoners er 1 sporthal begroot wordt. Utrecht heeft in 2023 de norm aangescherpt naar 1 sporthal per 15.000 inwoners. Terwijl Amsterdam uitgaat van 1 sporthal per 24.000 inwoners. Kijkend naar de Planologische Kengetallen met 1 sporthal per 15.000 – 20.000 inwoners en het Herijkte Draagvlakcijfer van 1 sporthal per 10.000 – 17.500 inwoners, is het lastig te bepalen welke referentienorm voor de gemeente Groningen gekozen kan worden. De meest reële keuze is om uit te gaan van de bandbreedte van 1 sporthal per 15.000 – 20.000. In de berekening voor de gewenste capaciteit rekenen we met 1 sporthal per 17.500 inwoners. Wij zijn hierin dus ambitieuzer dan Amsterdam, Rotterdam en Den Haag.

Voor sportzalen is minder vergelijkingsmateriaal uit andere gemeenten beschikbaar. De Planologische Kengetallen gaan uit van 1 sportzaal op 10.000 – 12.500 inwoners. Aangezien er nog vrij weinig sportzalen in onze gemeente aanwezig zijn, en deze in combinatie met onderwijs goed zijn te gebruiken, kiezen we er hier voor om in de gemeente Groningen uit te gaan van 1 sportzaal op 10.000 inwoners

REFERENTIENORM BEWEGEN IN OPENBARE RUIMTE

De referentienorm die we in Groningen willen hanteren voor ongeorganiseerde sport in de openbare ruimte is afgeleid van de sportnorm in Amsterdam en Den Haag. Amsterdam en Den Haag zijn op dit moment de enige gemeenten die met een dergelijke norm werken en de verwachting is dat de gemeente Groningen minimaal aan deze norm moet kunnen voldoen omdat;

- Groningen vergelijkbare uitdagingen kent als het gaat om de beperkte beschikbare ruimte en de verwachte bevolkingsgroei
- in de Kernindicator Beweegvriendelijke Omgeving Groningen hoger scoort dan deze gemeenten. Deze scores hebben echter wel hun beperkingen omdat er ook landelijk nog beperkte cijfers bekend zijn over sport- en beweegvoorzieningen in de openbare ruimte

De referentienorm betreft 1000 m² sport- en beweegaanleidingen in de openbare ruimte per 1000 woningen. Deze kwantitatieve norm is er vooral op gericht dat de gerealiseerde openbare ruimte (stenig en groen) ook geschikt is voor sportief gebruik en bewegen. Dit kan op verschillende manieren stedenbouwkundig of landschappelijk worden vormgegeven: door bijvoorbeeld routes, multicourts, bootcampterreinen en uitdagende trappen of hoogteverschillen die al dan niet onderdeel van een park zijn.

REFERENTIENORM ZWEMBADEN EN IJSBAAN

Voor zwembaden en de overdekte ijsbaan gaan we geen referentienorm toepassen. Landelijk zien we dat hiervoor vaak over aantal zwembaden per aantal inwoners wordt gerekend. Echter zegt het aantal voorzieningen van dit type niet zoveel over het de beschikbare capaciteit omdat de omvang of de aard van een zwembad enorm kan verschillen.

In de gemeente Groningen is 2683 m² overdekt zwembadwater beschikbaar. Het kan interessant zijn om het gemeentelijke overdekte zwemwateraanbod in Groningen met dat in andere grote gemeenten te vergelijken. Daarom bevat figuur 3 uit het capaciteitsonderzoek 2024 een vergelijking van het overdekte zwemwateraanbod van de gemeente Groningen met dat van de gemeenten Almere, Breda, Eindhoven, Nijmegen, Tilburg en Utrecht².

² In tegenstelling tot bij overdekt zwemwater bestaat er bij onoverdekt zwemwater een veel minder sterke relatie tussen het aanbod, het aantal inwoners en het (potentiële) bezoek c.q. de behoefte. Dat komt vooral doordat het bezoek van buitenbaden zeer weersafhankelijk is. Daarom is hiervoor geen vergelijking uitgevoerd.

De vergelijking betreft uitsluitend de reguliere, openbaar toegankelijke zwembaden. Private zwemscholen en sportcentra, die in elke grote gemeente aanwezig zijn en veelal over een klein bassin en een beperkt activiteitsaanbod beschikken, zijn derhalve buiten beschouwing gelaten.

Hieruit blijkt dat Groningen en Utrecht de enige gemeenten zijn met vier binnenbaden. Dat zorgt er ook voor dat het gemiddelde aantal inwoners per binnenbad in Groningen lager is dan dat in de zeven overige gemeenten. De inwoners van de gemeente Groningen beschikken dus over relatief veel zwembaden, die goed over de gemeente zijn verspreid. Uit de uitsplitsing per type zwembad blijkt dat Groningen vooral over relatief minder water in de vorm van een 25- of 50-meterbassin beschikt. Daarentegen biedt geen van de andere gemeenten relatief meer instructie-, doelgroepen- en therapiewater dan Groningen. Met uitzondering van Utrecht geldt hetzelfde voor het recreatiewater.

FIGUUR 3: VERGELIJKING VAN HET OVERDEKTE ZWEMWATERAANBOD IN 7 GEMEENTEN

Gemeente	Groningen	Nijmegen	Breda	
inwoners (1/1/2023)	238.147	182.480	186.438	
binnenbaden	4	2	2	
inwoners/binnenbad,	59.537	91.240	93.219	
m ² overdekt zwembad/binnenbad	671	1.270	613	
m ² overdekt zwembad				
- totaal	2.683	2.540	1.225	
- 25/50-meterbadwater	1.413	2.150	1.125	
- instructie-/doelgroepen-/therapiewater	720	390	0	
- recreatiewater (excl. Peuterbaden)	550	0	100	
m ² overdekt zwembad/100 inwoners				
- totaal	1,13	1,39	0,66	
- 25/50-meterbadwater	0,59	1,18	0,60	
- instructie-/doelgroepen-/therapiewater	0,30	0,21	0,00	
- recreatiewater (excl. Peuterbaden)	0,23	0,00	0,05	

Opmerking: in Nijmegen wordt in 2025 een nieuw zwembad geopend, dat twee bestaande zwembaden gaat vervangen. De tabel toont de situatie vanaf 2025.

Wanneer gekeken wordt naar het aantal m² overdekt zwemwater per 100 inwoners scoort Groningen gemiddeld. Alleen Eindhoven steekt hier met kop en schouders bovenuit, dit heeft te maken met de aanwezigheid van nationaal zwemcentrum De Tongelreep. Deze grote nationale zwemvoorziening geeft daarom een wat vertekend beeld en heeft invloed op het gemiddelde.

Hoewel de vergelijking met andere gemeenten verschillen in aanbod laat zien, geeft deze vergelijking geen inzicht in de lokale behoefte. Beslissingen over zwemwatercapaciteit dienen dan ook niet zo zeer op een vergelijking van het aanbod met andere gemeenten, maar op de daadwerkelijke behoefte te worden gebaseerd.

Voor de ijsbaan heeft het stellen van een referentienorm weinig toegevoegde waarde omdat dit om 1 voorziening gaat die ook nog eens een regiofunctie heeft.

	Almere	Tilburg	Eindhoven	Utrecht	gemiddelde	mediaan
	222.825	227.707	243.730	367.947	238.521	225.266
	3	3	2	4	2,7	2,5
	74.275	75.902	121.865	91.987	91.415	91.613
	610	870	2.155	1.081	1.100	976
	1.830	2.610	4.310	4.325	2.807	2.575
	900	1.650	3.000	2.550	1.896	1.900
	540	630	644	875	513	585
	390	330	666	900	398	360
	0,82	1,15	1,77	1,18	1,16	1,16
	0,40	0,72	1,23	0,69	0,81	0,71
	0,24	0,28	0,26	0,24	0,21	0,24
	0,18	0,14	0,27	0,24	0,15	0,16

3. Buitensportvoorzieningen

Als we willen weten hoeveel en welke buitensportvoorzieningen voor de (anders)georganiseerde sport er nodig zijn om de groei van de gemeente aan te kunnen, is het belangrijk om eerst te weten hoeveel buitensportvoorzieningen er in het heden zijn én of dit aantal voldoende is om in de huidige vraag van onze inwoners te voorzien. Om tot dit inzicht te komen hebben we ons totale areaal aan buitensportvoorzieningen omgezet naar vierkante meters netto sportruimte per wijk en woonmilieu. Vervolgens hebben wij de omvang

gerelateerd aan het aantal huishoudens per woonmilieu, dit om inzichtelijk te maken hoeveel buitensportruimte er per woonmilieu is in de huidige situatie. Daarnaast is het gemiddelde aantal vierkante meters buitensport per huishouden ook een maat die door andere gemeenten wordt gebruikt en daardoor in perspectief te plaatsen is. We hebben daarna gekeken naar de trends en ontwikkelingen in de buitensport en de uitkomsten uit het capaciteitsonderzoek om dit te vertalen naar de gewenste situatie tot aan 2037.

HUIDIGE SITUATIE

Om later in dit hoofdstuk onze ambitie te kunnen bepalen, is het nodig om de vertaalslag te maken van het benodigde aantal vierkante meters buitensportvoorzieningen voor de (anders)georganiseerde buitensport, naar concretere uitwerking in typen sportparken en -velden. In het capaciteitsonderzoek worden een aantal trends en ontwikkelingen geschetst die van belang zijn voor de vraag naar sport- en beweegvoorzieningen in de gemeenten:

- de enorme groei van de populariteit van padel in de afgelopen jaren, die ook in Groningen duidelijk zichtbaar is en waarvan nog niet duidelijk is in hoeverre dit in de komende jaren doorzet en of de behoefte ook op langere termijn blijft bestaan (meer dan een 'hype');
- de verschuiving van het aantal voetbalteams van de zondag naar de zaterdag. Dit speelt niet alleen landelijk een rol, maar ook in Groningen. Hierdoor neemt de druk op de beschikbare capaciteit op zaterdag toe, terwijl steeds meer voetbalvelden op zondag (nagenoeg) niet worden gebruikt;
- het landelijke beeld van steeds meer individuele en ongeorganiseerde vormen van sporten en bewegen.

OPGAVE IN DE GEMEENTE

Omdat uit onderzoek blijkt dat de huidige capaciteit grotendeels volstaat, zullen we bij de verwachte groei van inwoners het aantal vierkante meters aan buitensportlocaties moeten uitbreiden om ook in de toekomst voldoende sportvoorzieningen voor al onze inwoners te hebben. Dit betekent dat bij het hanteren van de referentienorm van 1,7 m² per inwoner in het stedelijk milieu, 7,3 m² per inwoner in het groen-stedelijke milieu en 18,2 m² voor het dorpse milieu, we met de te verwachten bevolkingsgroei van de komende jaren het aantal vierkante meters met hieronder staande aantallen moeten uitbreiden.

Stedelijk	Aantal inwoners	Aantal huishoudens	Totaal m ² buitensport ¹	Extra m ² t.o.v. 5 jaar ervoor
2022	121.090	84.264	142.601	
2027	129.372	89.961	152.244	9.642
2032	133.257	92.406	156.381	4.137
2037	135.115	93.382	158.033	1.653

Norm van 1,7 m² per huishouden

Groen-Stedelijk	Aantal inwoners	Aantal huishoudens	Totaal m ² buitensport ¹	Extra m ² t.o.v. 5 jaar ervoor
2022	85.876	44.293	324.298	
2027	89.512	46.042	337.104	12.807
2032	96.200	49.033	358.999	21.895
2037	103.399	52.170	381.968	22.969

Norm van 7,3 m² per huishouden

Dorps	Aantal inwoners	Aantal huishoudens	Totaal m ² buitensport ¹	Extra m ² t.o.v. 5 jaar ervoor
2022	27.927	13.295	241.702	
2027	27.322	13.005	236.425	-5.277
2032	26.668	12.695	230.788	-5.637
2037	26.459	12.595	228.978	-1.810

Norm van 18,2 m² per huishouden

Onze aanname is dat veel inwoners in de gemeente Groningen uit een stedelijk woonmilieu, sporten in een groen-stedelijk woonmilieu. Immers, in de binnenstad zijn nauwelijks buitensportvoorzieningen voor de (anders) georganiseerde sport terwijl men wel de behoefte heeft om bij (anders) georganiseerde sport buiten te sporten. We beschouwen de vraag naar extra vierkante meters uit het stedelijke en groen-stedelijke woonmilieu dan ook als totaalopgave, waarbij we er rekening mee houden dat het gewenste aantal vierkante meters buitensportvoorzieningen met name in het

groen-stedelijke woonmilieu ontwikkeld zal moeten worden. Gegeven de toekomstige opgave blijkt uit het capaciteitsonderzoek sportaccommodaties 2024 dat men voldoende mogelijkheden tot buitensporten ervaart, uitzonderingen daargelaten.

Kijken we meer specifiek naar de uitkomsten uit het capaciteitsonderzoek voor de 'grotere' sporten, dan kunnen we daar het volgende per sport uit herleiden:

VOETBAL

Op langere termijn neemt de behoefte aan wedstrijd-, trainings- en omkleedcapaciteit toe. Dat geldt vooral in de gebiedsdelen West en Oost. Daar staat een afname in de gebiedsdelen Haren en Ten Boer tegenover. Voor de studentensport wordt continuering van de huidige behoefte verwacht.

TENNIS

Los van de vraag of de gemeente hiervoor verantwoordelijk is, zijn op basis van de behoefte circa vier tennisbanen op Vorenkamp nodig, maar daar ontbreekt de benodigde ruimte. Daarnaast zijn op langere termijn vier tennisbanen in het Oosten van de stad Groningen nodig.

HOCKEY

In de huidige situatie is er sprake van tekorten en overschotten van veldcapaciteit, afhankelijk van de speeldag en het sportpark. Dit blijft op de langere termijn het geval. De tekorten betreffen de zaterdag bij sportpark Corpus den Hoorn en sportpark De Harener Holt en de zondag bij sportpark Corpus den Hoorn en sportpark Zernike. Op de zaterdag is bij sportpark Zernike nog bijzonder veel capaciteit beschikbaar en dat geldt in iets minder sterke mate ook op de zondag bij sportpark De Harener Holt.

Wanneer de beschikbare veldcapaciteit efficiënter wordt benut door de behoefte (op wedstrijddagen) te spreiden, is er op korte en langere termijn voldoende veldcapaciteit voor wedstrijden aanwezig. Dit geldt niet voor trainingen. Alleen wanneer teams ook op de velden van andere verenigingen moeten trainen zou er voldoende trainingscapaciteit zijn.

Ten slotte kan er vanuit de gemeentebrede opgave terug geredeneerd worden naar de opgaven op wijkniveau en kan er dus ook bekeken worden welke wijken meer aandacht zouden moeten krijgen in de uitbreiding van onze buiten-

sportvoorzieningen. Op basis van de enquête leefbaarheid weten we bijvoorbeeld dat de uitdagingen ten aanzien van inkomen, gezondheid en bewegen met name voorkomen in het stedelijke en groen-stedelijke woonmilieu. Echter zijn er ook in wijken met een dorps karakter (Ten Boer en Ten Post) zorgelijke cijfers over het aantal sportmomenten per week en lidmaatschap van een sportvereniging of sportschool. In de uitvoeringsagenda (door)ontwikkeling sportvoorzieningen 2037 (fase 2 van het masterplan), besteden we hier aandacht aan.

Ambitie

Hoewel uit het capaciteitsonderzoek 2024 blijkt dat er gemeentebreed voldoende capaciteit is voor de buitensport (met uitzondering van enkele sporten zoals hockey en tennis) wordt er krapte ervaren op een aantal sportparken. Daarom willen we de komende periode het project Beter Benutten continueren om te kijken of we de beschikbare capaciteit nog beter kunnen inrichten en tot betere spreiding van training- en wedstrijdmomenten kunnen komen.

Concreet voorbeeld hiervan is dat we verkennen waar omzetting van gras naar kunstgras, het plaatsen van verlichting, het plaatsen van een blaashal of het plaatsen van teamlockers, tot het oplossen van capaciteitsknelpunten kan leiden. Ook zijn we blijvend in gesprek met sportbonden over ontwikkelingen binnen de sport die om kwalitatieve aanpassingen vragen van sportvoorzieningen.

De ontwikkeling waarin binnen de hockeysport steeds meer afscheid wordt genomen van watervelden, de opkomst van padel binnen de tennissport, de opkomst van 3x3 basketbal binnen de basketbalsport en de voorwaarden aan mineraal ingestrooide kunstgrasvelden bij het voetbal zijn daar voorbeelden van. Ook blijven we in gesprek met sportbonden over de mogelijkheden om wedstrijden beter te kunnen spreiden en zo tot betere benutting van de beschikbare capaciteit te komen en piekbelasting (op vooral de zaterdag) te verlichten.

Om de huidige krapte op sommige sportparken op te vangen hebben we hieronder per buitensport kort samengevat welke acties we willen ondernemen. In deel twee van dit project, het uitvoeringprogramma, zullen we deze acties verder uitwerken. Onderstaande zijn acties die boven op de uitbreiding van sportvelden en parken komen zoals hiervoor onder opgave vermeld om de bevolkingsgroei op te vangen.

VOETBAL

- We vervangen een natuurgrasveld door een kunstgrasveld op diverse sportparken;
- Op sportparken met een capaciteitsoverschot vangen we de behoefte aan extra capaciteit op met andere sportparken in de directe omgeving, die vanwege ruimtelijke beperkingen niet kunnen uitbreiden;
- We breiden het aantal teamlockers uit in plaats van het aantal kleedkamers op sportparken met druk op de omkleedcapaciteit;
- We breiden het aantal velden in de gebiedsdelen Oost en West uit. Dit kan bij bestaande verenigingen en/of op een nieuw te bouwen sportpark gebeuren.

In totaal gaat het om vier à vijf velden, die gelijkmatig tussen de twee gebiedsdelen kunnen worden verdeeld.

TENNIS

Om de opgave zoals hiervoor genoemd op te vangen, zijn er op de langere termijn vier tennisbanen in het Oosten van de stad Groningen nodig. Deze gaan we realiseren door extra banen bij Kardinga aan te leggen of door in uitbreidingswijken een tennisaccommodatie te realiseren.

HOCKEY

Wanneer het spreiden van de behoefte onvoldoende soelaas biedt, gaan we over tot capaciteitsuitbreiding. In dat geval nemen we de volgende maatregelen:

- het aanleggen van minimaal twee extra velden op een nieuw sportpark aan de oostzijde van Groningen-stad capaciteit.
- het aanleggen van een extra veld op sportpark Zernike;
- het uitbreiden van het aantal teamlockers in plaats van het aantal kleedkamers op sportparken met druk op de omkleedcapaciteit.

Sportvoorzieningen kunnen een belangrijke ontmoetingsplaats zijn voor de omliggende wijk. Daarom kijken we samen met sportclubs (o.a. met de inzet van sportparkmanagement, buurtsportcoaches en gebiedsteams) hoe we de sportparken nog beter kunnen verbinden met de wijk. Daar waar mogelijkheden liggen om het sportpark open te stellen voor de wijk, stimuleren we sportclubs om samen met stakeholders te kijken hoe we dat mogelijk kunnen maken. Dit openstellen kan zowel in fysieke vorm (toegankelijk maken voor gebruik) als in sociale vorm (toegankelijk voor activiteiten op het sportpark). We streven naar multifunctionele sportparken waar clubgebouwen ook voor ander gebruik dan alleen de sport ingericht worden en functies worden gecombineerd. Daarnaast verkennen we de mogelijkheid om sportvelden multifunctioneel in te richten waardoor meerdere sport(variant)en op dezelfde voorziening kunnen trainen en/of wedstrijden spelen.

Kwalitatief goede sportvoorzieningen vragen om een goede samenwerking met en tussen de gebruikers van deze sportvoorzieningen. Het vraagt ook om vitale sportclubs. Onze inzet is dan ook om met de klantregisseurs, sportparkmanagers, buurtsportcoaches en verenigingsondersteuners in goed contact te staan met de sportclubs en we stimuleren samenwerkingen tussen sportclubs. In het capaciteitsonderzoek wordt geconstateerd dat er in Groningen heel veel sportclubs zijn en veel daarvan ook kleinere sportclubs zijn. Kleinere sportclubs kunnen hele vitale sportclubs zijn en op het moment dat er goed samengewerkt wordt op een sportpark (en er bijvoorbeeld geen 3 verschillende kleedaccommodaties en kantines op 1 sportpark staan) vormt dat geen probleem. Onderzoek wijst echter uit dat kleinere sportclubs gemiddeld genomen minder vitaal zijn. Daarom gaan we bij de ontwikkeling van nieuwe sportparken eerst in gesprek met bestaande sportclubs om te verkennen of zij willen uitbreiden en/of verhuizen naar een nieuwe locatie om te voorkomen dat er nieuwe (kleinere) sportclubs bij komen. Daar waar we ervaren dat kleinere sportclubs moeite ervaren om vitaal te blijven, stimuleren we om samenwerkingen aan te gaan om daarmee de bestuurlijke en organisatorische kracht te vergroten.

CONCLUDEREND VOOR BUITENSPORT

Voor de uitbreiding zetten we in op:

We beschouwen de uitbreidingsvraag uit het stedelijke en groen-stedelijke woonmilieu in gezamenlijkheid. Hierbij houden we er rekening mee dat het gewenste aantal vierkante meters buitensportvoorzieningen met name in het groen-stedelijke woonmilieu ontwikkeld zal moeten worden. Dit levert een totale uitbreidingsvraag op die hieronder in de tabel is weergegeven.

TABEL 4: OPGAVE UITBREIDING VIERKANTE METERS BUITENSPORT OP BASIS VAN BEVOLKINGSGROEI

Stedelijk + Groen-Stedelijk woonmilieu	Aantal inwoners	Totaal m ² buitensport	Extra m ² t.o.v. 5 jaar ervoor
2022	206.966	466.899	
2027	218.884	489.348	22.449
2032	229.457	515.380	26.032
2037	238.514	540.001	24.622

Deze totale uitbreidingsvraag is de ondergrens aangezien deze gebaseerd is op het huidige beschikbare areaal aan buitensportvoorzieningen en deze capaciteit gemeentebreed voldoende is, maar al wel leidt tot enkele knelpunten. Op basis van de uitkomsten van het capaciteitsonderzoek, zetten we daarom in eerste instantie in op het realiseren van extra hockey- en tennisvoorzieningen. Vervolgens zetten we ook in op extra voetbalcapaciteit, in de gebieden waar daar vraag naar is. We hebben echter niet de illusie dat we hiermee aan de totale vraag naar buitensportvoorzieningen voldoen. Daar waar ruimte gevonden wordt om, naast de berekende oppervlakte, extra buitensportvoorzieningen te realiseren en/of slimme koppelkansen te verzilveren, gebruiken wij deze. Ten slotte zullen wij altijd bekijken welke vraag naar sport er in de betreffende gebieden speelt om daar op in te kunnen spelen, indien het tot concrete ontwikkeling van sportparken komt.

Voor de verbetering, vervanging en verduurzaming zetten we in op:

- Optimale benutting van de sportieve ruimte
- Verbeteren van de verbinding tussen sportparken en haar omgeving, waar mogelijk inzetten op open sportparken (fysiek en/of qua programmering)
- Multifunctionele sportparken en clubgebouwen (bij het onderhoud en vervanging rekening houden met functiemenging)
- Vitaliseren van verenigingen zodat accommodaties optimaal gebruikt worden

4. Binnensportvoorzieningen

In de gemeente Groningen kennen we grofweg drie typen binnensportaccommodaties die voor verschillende breedtesporten gebruikt kunnen worden; gymzalen, sportzalen en sporthallen. Een gymzaal is één zaalsporteenheid, een sportzaal twee en een sporthal kent drie eenheden. Wij hebben ook dojo's, danszalen en een denksportcentrum, maar deze zijn slechts voor één sport geschikt en zijn daardoor lastig door te vertalen naar gewenste behoefte in de toekomst. Deze nemen wij daarom apart van de gymzalen, sportzalen en sporthallen mee in dit ambitiesdocument. Voor de verbetering, vervanging en verduurzaming van onze

binnensportvoorzieningen kijken we naar twee lijnen. Enerzijds het reguliere beheer en onderhoud van het sportvastgoed in eigendom en beheer door Sport050. Anderzijds hebben we te maken met sportvastgoed dat in eigendom en beheer is bij de schoolbesturen en dat daarom is opgenomen in het Scholenplan 'Gro Up' (voorheen Integraal Huisvestingsplan onderwijs). Daarom loopt de uitvoering van het 'Masterplan (door)ontwikkeling Sportvoorzieningen' via het Scholenplan Gro Up én de uitvoeringsagenda (door)ontwikkeling sportvoorzieningen.

HUIDIGE SITUATIE

GYMZALEN, SPORTZALEN EN SPORTHALLEN

Niet alle gymzalen, sportzalen en sporthallen hebben dezelfde afmetingen. Vandaar dat wij spreken van zaaldelen. Onderstaande tabel geeft het aantal zaaldelen per binnensportaccommodatie in de gemeente.

TABEL 5: OVERZICHT BINNENSPOORTVOORZIENINGEN DIE OOK DOOR BREEDTESPORT GEBRUIKT WORDEN

2024	Aantal accommodaties	Totaal aantal zaaldelen	Waarvan panden in scholenplan Gro Up	Waarvan in eigendom bij Sport050
Gymzalen	43	43	27	31
Sportzalen	3	6	3	3
Sporthallen	11	33	9	10
Totaal	57	82	39	44

Naast deze gymzalen, sportzalen en sporthallen die voor de breedtesport gebruikt kunnen worden, zijn er nog 52 gymzalen (met evenzeveel zaaldelen) die alleen voor onderwijs gebruikt kunnen worden. Bij de onderwijsgebouwen zijn voor zowel PO als VO meestal gymzalen gebouwd voor het bewegingsonderwijs. Deze sportvoorzieningen zijn vaak niet geschikt voor avond- en weekendgebruik door breedtesport omdat er alleen een ingang is via de school of de school bevindt zich op een afgesloten terrein.

De sporthallen zijn goed over de gemeente verspreid. Daar waar geen sporthal is, is in vrijwel alle gevallen een andere binnensportaccommodatie beschikbaar. Door het grote aantal gymzalen is de afstand tot de dichtstbijzijnde

accommodatie gering. In de gemeente zijn voldoende gymzalen aanwezig om te voorzien in het gebruik voor binnensportactiviteiten. De gymzalen die eigendom zijn van de schoolbesturen worden veelal niet structureel aan sportclubs verhuurd (op 6 locaties na). Hier is gezien de beschikbare capaciteit van gymzalen ook geen behoefte aan. Door gymzalen bij vervanging te clusteren tot een sportzaal of een sporthal worden de mogelijkheden voor inzet voor binnensport vergroot. De afweging hierover vindt plaats in nauwe afstemming met onderwijs en onderwijshuisvesting, aangezien voor scholen het van belang is dat de sportaccommodatie voor bewegingsonderwijs in de nabijheid van de school is. Het huidige aantal sportzalen is beperkt.

OVERIG SPORTVASTGOED

Sport050 is ook eigenaar en/of beheerder van kleedkamers, clubhuizen, kantines en andere opstal op en bij de sportvoorzieningen in onze gemeente. Vanuit de historie van de Werkmaatschappij Sport & Recreatie zitten er ook een aantal panden met 'recreatiebestemming' in deze portefeuille.

TABEL 6 – OVERIG SPORTVASTGOED IN EIGENDOM SPORT050

	Totaal aantal
Binnensportpanden eigendom Sport050 (excl.Kardinge)	40
Panden/opstallen zwembaden en Sportcentrum Kardinge	18
Buitensportaccommodaties ³	36
Recreatiepanden eigendom Sport050 (camping en strandpaviljoen)	4
Scoutingspanden	3
Overig sportvastgoed permanent eigendom Sport050	12
Totaal (overig) sportvastgoed	113

Er dient op termijn helderheid te komen in welk vastgoed tot 'sportvastgoed' behoort en welk vastgoed beter in een andere portefeuille zou passen. Voor nu nemen we het totale overzicht van de vastgoedobjecten, waar Sport050 nu eigenaar of beheerder van is, als uitgangspunt voor het inzichtelijk maken van de opgave voor het verbeteren, vervangen en/of verduurzamen.

OPGAVE IN DE GEMEENTE

Vanuit het capaciteitsonderzoek sportaccommodaties 2024 is bekend dat er in enkele gymzalen verdeeld over de gemeente en in de sporthal in Ten Boer, sprake is van overcapaciteit voor breedtesport. Op korte en langere termijn is er aan de andere kant sprake van een tekort aan gemeentelijke sporthalruimte ten behoeve van verenigings-sport. Bij de studentensportvoorzieningen is op korte en langere termijn sprake van een tekort aan binnensportruimte voor verenigingssport en individuele sporters.

Ook als er diverse maatregelen worden genomen om de beschikbare capaciteit nog beter te benutten, is op basis van de behoefte op korte termijn minstens één extra gemeentelijke sporthal in Groningen-stad nodig.

Op basis van de behoefte op de langere termijn zijn dat minstens twee sporthallen die geschikt zijn voor trainings- en wedstrijdgebruik. Hierbij kan in overleg tussen de afdelingen sport en onderwijs eventueel ook worden voorzien door een aantal verouderde gymzalen in de buurt van de nieuw te bouwen sporthal te slopen. Voor scholen is de nabijheid van de sportaccommodatie echter een belangrijke voorwaarde omdat het verplaatsen van de leerlingen naar en van een sportaccommodatie kostbare lestijd vergt. Voor binnensport biedt een sportzaal in plaats van een gymzaal een accommodatie met meer mogelijkheden. Een sportzaal kan in verband met avond- en weekend wedstrijdgebruik veel intensiever benut worden dan een gymzaal.

UITBREIDING EN VERVANGING

In 2021 is het Integraal toekomstperspectief voor accommodaties voor bewegingsonderwijs en binnensport (IABB) opgesteld. Voor wat betreft de uitbreiding en vernieuwing van accommodaties zijn in het IABB vier scenario's opgesteld. Deze scenario's in het IABB zijn er onder andere op gericht om, op termijn, de portefeuille van de binnensportvoorzieningen te laten voldoen aan het gestelde kwaliteitskader (zie volgende paragraaf). Het verschil tussen de scenario's wordt met name gemaakt door het tempo waarin de vervanging

³ Naast deze accommodaties zijn er nog circa 60 losse opstallen verdeeld over 19 sportparken (containers, bergingen etc).

van de accommodaties plaatsvindt. In bijlage II zijn de 4 scenario's te lezen. In aanvulling op deze scenario's is ook een aantal maatregelen benoemd, die een kwaliteitsimpuls geven aan de accommodaties (verbetering akoestiek en innovatieve inrichting).

In het coalitieakkoord 2022 – 2026 is gekozen om middelen beschikbaar te stellen voor de uitwerking van scenario 2 uit het IABB. Dit scenario behelst in grote lijnen dat het uitvoeringstempo voor de aanpak van de bewegingsaccommodaties (die gekoppeld zijn aan onderwijsgebouwen) gekoppeld wordt aan het uitvoeringsritme van het Scholenplan Gro Up, uitgebreid met de nieuwbouwopgave als gevolg van stedelijke groei (capaciteitstekort). Het betreft dus niet alleen vervanging van al bestaande bewegingsaccommodaties, maar ook areaaluitbreiding. In dit scenario wordt in de periode tot 2039 circa de helft van de gymzalen en andere binnensportaccommodaties van de gemeente vernieuwd en voorzien in areaaluitbreiding. Via de gemeentebegroting 2023 zijn de middelen beschikbaar gesteld voor de uitvoering hiervan voor de periode tot en met 2027, hiermee kan de bouw en exploitatie van 1 extra sporthal worden gedekt. Ook zijn middelen beschikbaar gesteld voor de kwaliteitsimpuls voor de verbetering van de akoestiek en de innovatieve inrichting. Door dit scenario destijds te kiezen zal ons sportareaal dat buiten het Scholenplan Gro Up valt, verder verouderen en daarmee op korte termijn niet meer aansluiten bij de behoeften van onze inwoners. Met een gemiddelde leeftijd van 37 jaar zijn dit suboptimale voorzieningen. In het huidige areaal is in drie gevallen de vloer van de sporthallen kleiner dan de in het kwaliteitskader (hierover later meer) opgenomen minimumafmetingen (24 x 44 meter). Afhankelijk van het gebruik van de sporthal kan dit beperkingen opleggen, voor bijvoorbeeld wedstrijdgebruik.

Ook de buitensport heeft behoefte om gedurende de wintermaanden gebruik te kunnen maken van binnensportvoorzieningen. Voor deze behoefte is nauwelijks capaciteit beschikbaar binnen de gemeente Groningen. Hierdoor wijken bijvoorbeeld de hockeyclubs voor het zaalhockey uit naar sporthallen in Noordbroek, Eelde en Leek.

KWALITATIEVE VERBETERING

In de visie en ambities in het IABB is vastgelegd dat toekomstbestendige binnensportaccommodaties bestaan uit accommodaties die zowel in kwantitatieve als ook in kwalitatieve zin voldoende benut kunnen worden voor toekomstige binnensportactiviteiten (georganiseerd en ongeorganiseerd) en eigentijds bewegingsonderwijs. Om deze visie en ambities te concretiseren, zijn deze vertaald in een kwaliteitskader met zowel objectieve als ook subjectieve criteria; een kwaliteitskader waar de toekomstige, nieuw te realiseren accommodaties voor bewegingsonderwijs en binnensport minimaal (op onderdelen) aan dienen te voldoen. Dit kwaliteitskader (zie bijlage III) is door de raad vastgesteld op 22 december 2021 en is het huidige uitgangspunt voor de kwaliteit van de binnensportvoorzieningen die in het Scholenplan Gro Up vallen. Zoals te zien in onderstaande tabel valt het grootste gedeelte van de gymzalen, sportzalen en sporthallen in het Scholenplan Gro Up.

Voor de gymzalen, sportzalen en sporthallen die niet in de aanpak Scholenplan Gro Up vallen, hebben we geen kwaliteitskader. De kans bestaat dat de kwaliteit van dit sportareaal steeds verder verslechtert en niet meer aansluit bij de huidige wensen en eisen ten aanzien van binnensportvoorzieningen.

TABEL 7 – OVERZICHT GYMZALEN, SPORTZALEN EN SPORTHALLEN IN SCHOLENPLAN GRO UP

2024	Aantal	Waarvan in Scholenplan Gro Up	Waarvan in eigendom Sport050
Gymzalen	43	27	31
Sportzalen	3	3	3
Sporthallen	11	9	10
Totaal	57	39	44

Ambitie

De uitbreiding en verbetering van onze binnensportvoorzieningen willen we zoveel mogelijk op laten lopen met de uitgangspunten van het IABB.

Daarin is opgenomen dat, om de portefeuille voor binnen-sportaccommodaties beter aan te laten sluiten op de behoefte, er uitbreiding en vernieuwing van de accommodaties nodig is. Wij herkennen die behoefte, maar benaderen de vraag om uitbreiding en vernieuwing in dit ambitedocument vanuit de sport. Voor de ambitie ten aanzien van de uitbreiding van de binnensportvoorzieningen kijken we in dit document breder

dan het Scholenplan Gro Up naar wat landelijke richtlijnen voorschrijven ten aanzien van het benodigde areaal aan binnensportvoorzieningen.

We behandelen hierna eerste de ambitie ten aanzien van de uitbreiding, daarna gaan we in op de vernieuwing/verbetering van onze binnensportvoorzieningen.

UITBREIDING

Als we op basis van de referentienormen (Planologische norm van 1 sporthal op 17.500 inwoners + 1 sportzaal per 10.000 inwoners) gaan berekenen hoeveel sporthallen er idealiter nodig zouden zijn, gegeven de bevolkingsprognoses in de gemeente Groningen, dan komen wij tot het overzicht in onderstaande tabel.

TABEL 8 - BENODIGD AANTAL SPORTHALLEN OP BASIS VAN BEVOLKINGSPROGNOSE

	Aantal inwoners	Benodigde aantal sporthallen ⁴	Aanwezige sporthallen
2022	229.307	11,4	11
2027	246.206	12,4	12 ⁵
2032	256.125	12,9	13 ⁶
2037	264.973	13,4	13

⁴ Er wordt in de totale berekening dus ook meegenomen dat er 3 sportzalen aanwezig zijn in de gemeente. Deze dekken de binnensportbehoefte van 30.000 inwoners (1 sportzaal per 10.000 inwoners)

⁵ Hierbij wordt er van uitgegaan dat de eerste extra sporthal vanuit het Scholenplan Gro Up gerealiseerd is.

⁶ Hierbij wordt er van uitgegaan dat de tweede extra sporthal gerealiseerd is.

ER ZIJN TWEE AANDACHTSPUNTEN IN DE BEREKENING OM TOT DIT OVERZICHT TE KOMEN:

1. We houden rekening met één extra sporthal die beoogd is te realiseren vanuit het Scholenplan Gro Up. Voor deze sporthal is reeds dekking gerealiseerd voor areaaluitbreiding sport (gereserveerd binnen het budget onderwijshuisvesting). Voor de tweede extra sporthal dient nog dekking gevonden te worden.
2. In de berekening is ook rekening gehouden met de huidige aanwezigheid van 3 sportzalen. Deze dekken de binnensportbehoefte van 30.000 inwoners (1 sportzaal per 10.000 inwoners).

.....

We kunnen concluderen dat er naast de uitgangspunten uit het Scholenplan Gro Up in 2027 en 2032 nog behoefte is aan 0,4 sporthal extra. In de ideaalsituatie zou het daarom goed zijn om geen hele extra sporthal te bouwen, maar te kiezen voor een extra sportzaal, die ook optimaal ingericht kan worden voor het gebruik van de breedtesport. Concreet betekent dit een sportzaal met een hoger plafond, een kleine tribune en een kleine kantine.

Om te voorzien in de behoefte van buitensportverenigingen naar (seizoensgebonden) binnensportcapaciteit, is het realiseren van een extra blaashal de meest voor de hand liggende oplossing.

Bij een aantal VO-scholen zien wij, als onderdeel van de uitvoering van het Scholenplan Gro Up, de komende jaren koppelkansen om bij de vervanging/nieuwbouw van deze scholen en bijhorende gymzalen deze te vervangen door sportzalen of sporthallen en hiermee ook ruimte voor breedtesport te realiseren. Daarnaast kijken wij ook naar koppelkansen met het MBO om gezamenlijk binnensportvoorzieningen te realiseren. We houden rekening met de meerkosten voor het optimaliseren van deze sportzalen en sporthallen zodat deze ook voor breedtesport zijn in te zetten.

Bij de vervangingsopgave van oudere gymzalen ligt er dan ook een koppelkans om te kijken of deze kunnen worden vervangen voor een sportzaal of een sporthal. Dit vraagt een zorgvuldige afweging met onderwijshuisvesting en de uitgangspunten voor bewegingsonderwijs. Waar mogelijk en met name bij het voortgezet onderwijs sturen we op clustering om daarmee de functionaliteit, kwaliteit en benutting te vergroten. Met name bij nieuwbouw/verbouw van VO-scholen liggen dan ook de koppelkansen voor binnensport, bijvoorbeeld om van twee of drie gymzalen een sportzaal of sporthal te maken.

De geraamde twee extra sporthallen en één extra sportzaal zijn de ondergrens voor de uitbreiding van onze binnensportvoorzieningen. Ons uitgangspunt bij het ontwikkelen van sportvoorzieningen is dat wij alleen binnensportvoorzieningen ontwikkelen die goed benut worden. Voor extra uitbreiding (naast de twee extra sporthallen en één extra sportzaal) zien wij nog kansrijke mogelijkheden door slimme koppelkansen met PO/VO/MBO (en ontwikkeling campussen) te benutten om bij de vervanging/nieuwbouw extra sporthallen of sportzalen te realiseren. Op deze wijze kunnen wij efficiënt toch extra capaciteit voor de breedtesport realiseren in samenwerking met andere gebruikers.

VERBETEREN / VERVANGEN BINNENSPORTVOORZIENINGEN

Naast de ambitie om meer binnensportvoorzieningen te realiseren, hebben wij ook de ambitie om onze binnensportvoorzieningen kwalitatief te verbeteren. Deze verbetering willen wij doorvoeren aan de hand van het kwaliteitskader zoals opgenomen in het IABB. In het coalitieakkoord 2022 – 2026 is gekozen om middelen beschikbaar te stellen voor de uitwerking van het eerder genoemde scenario 2 in het IABB. Het gevolg van een keuze voor dit scenario is dat het deel van de sportaccommodaties dat niet onder de lijn van het Scholenplan Gro Up dan wel areaaluitbreiding valt, verder zal verouderen en ook kwalitatief verder zal verslechteren. Dat willen we voorkomen.

Ons huidige sportareaal wordt gekenmerkt door een relatief hoge leeftijd van gemiddeld 37 jaar. De ambities die de gemeente heeft op het gebied van sport en bewegen, en daarmee bijdragen aan de positieve gezondheid van onze inwoners, maken een verbetering van de kwaliteit van alle sportaccommodaties noodzakelijk. Dit betekent dat de gemiddelde leeftijd van ons sportareaal zeker niet ouder mag worden dan de huidige gemiddelde leeftijd. Daarnaast dienen wij ons sportareaal dat buiten het Scholenplan Gro Up valt, ook kwalitatief op niveau te houden. Want ook deze voorzieningen leveren een belangrijke bijdrage aan het ontwikkelen van sportief kapitaal, voor bewegingsonderwijs voor schoolgaande kinderen en mogelijkheden om te sporten en bewegen voor alle inwoners van Groningen.

In dit ambitiesdocument maken we dan ook de keuze om voor alle sportaccommodaties de ambitie te hebben dat de gemiddelde leeftijd van de portefeuille stabiel blijft. Dit uitgangspunt komt voor de accommodaties in het Scholenplan Gro Up overeen met scenario 3⁷ van het IABB en is dus een extra ambitie aangezien het college in het coalitieakkoord middelen heeft gereserveerd voor de uitvoering van scenario 2 in het IABB.

Door te kiezen voor extra ambitie zodat onze sportaccommodaties niet verder verouderen, ontstaat er consolidatie op de leeftijd van het sportareaal.

Hiermee voorkomen we dat in de toekomst de vervangingsopgave alleen maar groter wordt door een sterk verouderd sportareaal.

Voor de volledigheid: de uitvoering van het 'Masterplan (door) ontwikkeling Sportvoorzieningen' loopt via het Scholenplan Gro Up én de uitvoeringsagenda (door)ontwikkeling sportvoorzieningen. Onze ambitie is om alle voorzieningen waar gesport wordt mee te nemen in het scenario waarbij we de leeftijd consolideren, echter is een deel van de voorzieningen ook onderdeel van het Scholenplan Gro Up en wordt hierin samen met onderwijshuisvesting intensief samengewerkt.

Ten slotte zetten we ook in op periodieke functionele verbetering van onze panden door deze eens in de 20 jaar te upgraden naar eigentijdse kwaliteitseisen. Een functionele upgrade is nodig om dat de panden intensief gebruikt worden. Met een upgrade wordt beoogd om de slijtage van het gebruik te herstellen en het gebouw te laten voldoen aan gewijzigde eisen en wensen van het sportief technische gedeelte en de gebruikerswensen.

VERBETERING OVERIG SPORTVASTGOED

Met het volgen van het uitvoeringsritme van het Scholenplan Gro Up voor vernieuwing en verbetering van de bestaande voorraad sportaccommodaties gekoppeld aan schoolgebouwen blijven er nog circa 100 sportaccommodaties over waarvoor geen lange termijn investerings- of vernieuwingsprogramma is geformuleerd. Er dient op termijn helderheid te komen welk vastgoed tot 'sportvastgoed' behoort en welk vastgoed beter in een andere portefeuille zou passen. Voor nu hanteren we vier verschillende lijnen om aandacht te besteden aan deze voorzieningen (kantines, clubgebouwen, kleedruimtes, etc).

⁷ Scenario 3: areaaluitbreiding en consolidatie leeftijd portefeuille: In dit scenario wordt uitgegaan van een vervangingstempo van de bestaande binnensportaccommodaties, waarbij de huidige leeftijd van de accommodaties stabiel blijft op circa 37 jaar.

1

REGULIER BEHEER EN ONDERHOUD SPORTVASTGOED

Dit is het meerjarenonderhoudsprogramma (MJOP) zoals dat nu is opgesteld. Effectief zorgt dit programma voor een stabiel kwaliteitsniveau. Verbeteringen zijn geen onderdeel hiervan. Op basis van deze acties dienen de panden technisch goed onderhouden te zijn conform NEN 2767 conditie 3 als opgenomen in de vastgoednota en financiële verordening.

2

FUNCTIONELE VERBETERING SPORTVASTGOED

Het periodiek functioneel upgraden van de panden. Hierbij bepalen we een periodiek moment (om de 20 jaar) om vanuit het MJOP een pand te upgraden waarbij we ook verbetering voor het gebruik en wensen van de gebruikers meenemen. Bijvoorbeeld een renovatie van douches om ze op te frissen ook al zijn deze nog in de technische goede conditie alleen sterk verouderd in beleving en waardering van de gebruikers. De uitkomsten uit ons 'Klanttevredenheidsonderzoek sportaccommodaties', welke doorlopend wordt afgenomen, bieden hiervoor een waardevol inzicht. Deze acties zijn een beleidsmatige aanvulling op de kaders uit de financiële verordening en vraagt om aanvullende kaders en financiering.

3

VERVANGINGSPROGRAMMA SPORTVASTGOED

Wij hebben een sterk verouderd sportareaal. Onze panden zijn gebouwd in de jaren '70 en '80 en zijn dringend aan vervanging toe. Op basis van de oppervlakte en bouwjaar worden al onze vastgoedobjecten (bij Sport050 in beheer) ingeschaald in categorieën om hiermee de gemiddelde leeftijd van de panden gelijk te houden (niet verouderen = vergelijkbaar met scenario 3 IABB).

4

VERDUURZAMING SPORTVASTGOED

We streven ernaar om in 2050 alle sportgebouwen (niet zijnde een monument) energieneutraal en aardgas-loos te hebben. Alle panden die rond 2050 al eens vervangen zijn, voldoen bij de vervanging automatisch aan deze norm. Voor de panden die tegen 2050 nog niet zijn vervangen, betekent dit dat ze integraal moeten worden verduurzaamd. De ambities voor duurzaamheidsopgave van de gemeente zijn vastgelegd in de routekaart verduurzaming. De fasering en financiering van het verduurzamen van de sportaccommodaties worden conform de routekaart meegenomen in dit masterplan spotvoorzieningen.

CONCLUDEREND

VOOR DE UITBREIDING ZETTEN WE IN OP:

- Minimaal twee extra sporthallen en één extra sportzaal. Een van de sporthallen is opgenomen in de areaaluitbreiding van het Scholenplan Gro Up en is dekking voor gerealiseerd.
- Wij zien bij een aantal VO-scholen de komende jaren koppelkansen om bij de vervanging/nieuwbouw van gymzalen naar sportzalen of sporthallen ook ruimte voor breedtesport te realiseren. We houden rekening met de meerkosten voor het optimaliseren van de sportzalen voor het gebruik door breedtesport.
- Ontwikkeling in het MBO-onderwijs volgen we op de voet. Ook hier liggen koppelkansen om mogelijk samen met MBO-onderwijs binnensportvoorzieningen te realiseren (ook in ontwikkeling van de campussen).

VOOR DE KWALITATIEVE VERBETERING EN VERVANGING ZETTEN WE IN OP:

- Binnensportvoorzieningen die voldoen aan het kwaliteitskader zoals gesteld in het IABB.
- Consolidatie leeftijd al het sportvastgoed. We gaan uit van een vervangings-tempo van de bestaande binnensportaccommodaties en andere vastgoedobjecten, waarbij de huidige leeftijd van de accommodaties stabiel blijft op circa 37 jaar.
- We verduurzamen alle vastgoedobjecten volgens het tempo dat deze in 2050 volledig energieneutraal en aardgasloos zijn.

5. Bewegen in openbare ruimte

HUIDIGE SITUATIE

De afgelopen jaren heeft het sporten en bewegen in de openbare ruimte een grote vlucht genomen. Onder andere door de actielijn 'Bewegende Stad' zijn er veel voorzieningen in de openbare ruimte gerealiseerd en komen er op dit moment meer vragen vanuit gebieden of initiatiefnemers binnen dan we vanuit alleen de actielijn Bewegende Stad kunnen bedienen.

Een gemeentebrede sport- en beweeginclusieve blik op de openbare ruimte is dan ook nodig om in de grote behoefte te voorzien. Veel van de projecten worden op dit moment lokaal bottom-up uitgerold. Er is dan vaak een samenwerking tussen Gebiedsteam, Stadsbeheer en DMO. We hebben echter maar gedeeltelijk overzicht van het areaal, door de sterke groei van deze initiatieven de afgelopen jaren.

Meer top-down ruimte reserveren, het overzicht bewaren en verbindingen leggen is dan ook nodig. Ook landelijk zien we deze ontwikkeling waarbij in kengetallen en onderzoek wordt geconstateerd dat gegevens over sport-, beweeg- en speelplekken heel verschillend worden geregistreerd en nader onderzoek nodig is om meer grip te krijgen op de verschillende ontwikkelingen op dit terrein.

Met de Urban Sport community worden op dit moment de eerste stappen gezet om voorzieningen in kaart te brengen en de wens is om dit voor alle sport- en beweegvoorzieningen in de openbare ruimte te doen. Een goede startfoto van de

huidige situatie is op dit moment dus lastig te maken en een inschatting van het benodigde ruimtebeslag is niet eenvoudig omdat de aard en omvang van de verschillende voorzieningen nogal uiteen loopt. De kosten voor vervanging van een toestel, herinrichting van een plek, investeringskosten voor materiaal, onderhoud en beheer kent veel verschillen, nuanceringen en maatwerk. Op dit moment kan dan ook nog niet vastgesteld worden in hoeverre we aan de referentienorm van 1000m² sport- en beweegaanleidingen in de openbare ruimte per 1000 woningen voldoen.

OPGAVE IN DE GEMEENTE

Voorzieningen in de openbare ruimte kunnen grofweg opgesplitst worden in de volgende categorieën die qua omvang en kosten van groot naar klein staan:

1. Grootstedelijke voorzieningen (denk aan skatepark, mountainbike skillspark, 3x3 basketbal)
  2. Multi courts (denk aan playgrounds, Cruyff Courts, Athletic Skills Garden veldjes, etc.)
  3. Kleinere wijkvoorzieningen (denk aan calisthenics park, outdoor fitness, bootcamp voorzieningen, jeu de boules, kleinere skateparkjes/basketbalveldjes, etc.)
  4. Beweegvriendelijke inrichting van openbare ruimte (denk aan parken, looppaden, fietspaden, trappen, etc.). Deze inrichting komt tot stand in nauwe samenwerking met Stadsbeheer en Stadontwikkeling en vraagt vooral om slim om te gaan met bestaande ruimte en middelen.
-

Vanuit de vastgestelde Urban Sports Agenda zijn er veel ambities op het gebied van Urban Sports. Met de verschillende Urban Sports disciplines wordt momenteel het bestaande areaal in kaart gebracht om vervolgens een plan van aanpak te ontwikkelen om de fysieke voorzieningen een impuls te geven. Naast de gestarte projecten (zoals bijvoorbeeld het stedelijk skatepark), zijn er verschillende stedelijke voorzieningen benoemd in de Urban Sports Agenda waar concrete ambities liggen voor realisatie in de komende jaren:

- Urban Sports Hub.
- Freerunning Parcours.
- Breakdance vloer.
- Plaza skaten (bijvoorbeeld losse elementen op een plein in de binnenstad).
- Bowlskaten.

Daarnaast moet ook rekening gehouden worden met de vervanging van een aantal tijdelijke locaties:

- Locatie Mountainboarding: deze moet op termijn weg op huidige locatie.
- Pumptrack Vinkhuizen: ligt er vanaf moment realiseren (voorjaar '24) maximaal zeven jaar.
- Mountainbike skillspark: ligt er vanaf moment van realiseren (maart '23) vijf tot maximaal tien jaar.

Ambitie

Een openbare ruimte die laagdrempelig uitnodigt tot sporten en bewegen, die goed ingebed is in de omgeving, die inspeelt op behoeften van de bewoners en van hoogwaardige kwaliteit is, dat is waar we in Groningen voor gaan, zoals ook te lezen in de ontwerpleidraad leefkwaliteit openbare ruimte. Om dat te kunnen realiseren staan de volgende ontwikkelopgaven centraal.

EEN SPORT- EN BEWEEGPLAK SLUIT AAN BIJ DE WIJK EN HAAR INWONERS

We vinden het belangrijk om goed te kijken wat de beste plek is voor een bepaalde voorziening, zowel vanuit het perspectief van de gebruiker als vanuit het perspectief van omwonenden (voorkomen van overlast). Ook hier geldt dat we ongelijk willen investeren in gelijke kansen. We geven dan ook voorrang aan plekken waar de knelpunten het grootst zijn, inwoners wat meer aanmoediging nodig hebben om te sporten en bewegen of waar een grotere populatie inwoners is die liever sporten en bewegen in de openbare ruimte dan bij traditionele sport- en beweegaanbieders.

Nieuwe trends en ontwikkelingen volgen elkaar heel snel op en ook de demografische opbouw in een wijk kan veranderen. Daarom betrekken we inwoners en (urban)

sportcommunities om blijvend mee te denken in de realisatie of herontwikkeling van plekken. Op die manier zorgen we er voor dat deze plekken goed (blijven) aansluiten bij de behoeften van inwoners en voelen deze inwoners/communities zich ook vanaf het begin mede eigenaar van een plek. Hierbij letten we extra op groepen die minder sporten en bewegen, zoals meisjes en senioren. We stimuleren initiatieven van onder op (zoals bewonersinitiatieven) maar tegelijkertijd kijken we ook of een dergelijk initiatief past in het grotere geheel aan voorzieningen zodat we in de gemeente een goede spreiding en goede variëteit aan voorzieningen in de openbare ruimte hebben en houden. We brengen daarom de sport- en beweegvoorzieningen in de openbare ruimte in kaart en actualiseren dit overzicht voortdurend.

SLIMME COMBINATIES

Bij het (her)inrichten van de openbare ruimte combineren we functies. Dit is een uitdaging, omdat de openbare ruimte in Groningen drukbezet is. Sport- en beweegvoorzieningen bieden echter veel kansen voor slimme verbindingen. Bijvoorbeeld met groen en klimaatadaptatie. Ook verbinden we de openbare sport- en beweegvoorzieningen met onderwijs en sportclubs waardoor de verbinding tussen binnen- en buitensport, urban- en traditionele sport, binnen- en buitenschools aanbod nog beter gelegd kan worden en koppelkansen worden verzilverd. We leggen in de openbare ruimte verbindingen tussen kunst, cultuur en (urban)sport omdat die elkaar goed kunnen versterken. We realiseren centrale plekken in wijken waar meerdere functies samenkomen en inwoners elkaar kunnen ontmoeten en samen kunnen sporten en bewegen waarmee een bijdrage wordt geleverd aan de leefbaarheid in wijken.

KWALITATIEF HOOGWAARDIGE EN (SOCIAAL) VEILIGE VOORZIENINGEN

We onderscheiden verschillende type sport- en beweegvoorzieningen in de openbare ruimte. Van grootstedelijke voorzieningen waar inwoners uit de hele gemeente (of zelfs de regio) gebruik van maken tot middelgrote voorzieningen zoals multi-courts en kleinere wijkvoorzieningen. De openbare ruimte is van iedereen en op sommige plekken is het druk of is een bepaald type sport- of beweegplek niet handig. Daarom kijken we of we op sommige plekken kunnen stimuleren en op andere plekken juist kunnen ontmoedigen.

We willen immers dat de openbare ruimte een prettige plek is en blijft voor iedereen. Wanneer we kwalitatief hoogwaardige voorzieningen zoals skateparken toevoegen, komt de openbare ruimte minder onder druk te staan. Tegelijkertijd willen we de openbare ruimte ook zo inrichten dat mensen overal kunnen bewegen, ook op plekken waar minder sport- en beweegvoorzieningen zijn.

Bijvoorbeeld door in de versteende omgeving meer groen aan te leggen, speelse trappen of bredere voetpaden. Daarnaast willen we dat onze sport- en beweegplekken in de openbare ruimte (sociaal) veilig zijn. Dat betekent voor sommige plekken juist openheid zodat er sociale controle uitgeoefend kan worden en soms juist afscherming zodat mensen zich niet bekeken voelen tijdens het sporten en bewegen. Hierin is maatwerk de norm. Veilige voorzieningen zijn ook voorzieningen van goede kwaliteit. Om kwalitatief hoogwaardige en aantrekkelijke voorzieningen te kunnen realiseren, kiezen we er voor om waar mogelijk functionaliteiten te bundelen en grotere plekken te creëren. Liever 1 aantrekkelijk en wat grotere voorziening in een wijk waar inwoners elkaar kunnen ontmoeten dan 3 kleine voorzieningen die voor een beperkte doelgroep geschikt zijn.

CONCLUDEREND

VOOR DE UITBREIDING ZETTEN WE IN OP:

- In beeld brengen van het huidige areaal aan sport- en beweegvoorzieningen in de openbare ruimte in relatie tot de norm 1000 m² per 1000 woningen. Op basis van dit overzicht wordt inzichtelijk waar uitbreiding gewenst is.
- Freerunning Parcours.
- Breakdance vloer.
- Plaza skaten (bijvoorbeeld losse elementen op een plein in de binnenstad).
- Bowlskaten.
- Urban Sports Hub waarin bovenstaande al dan niet gecombineerd wordt.

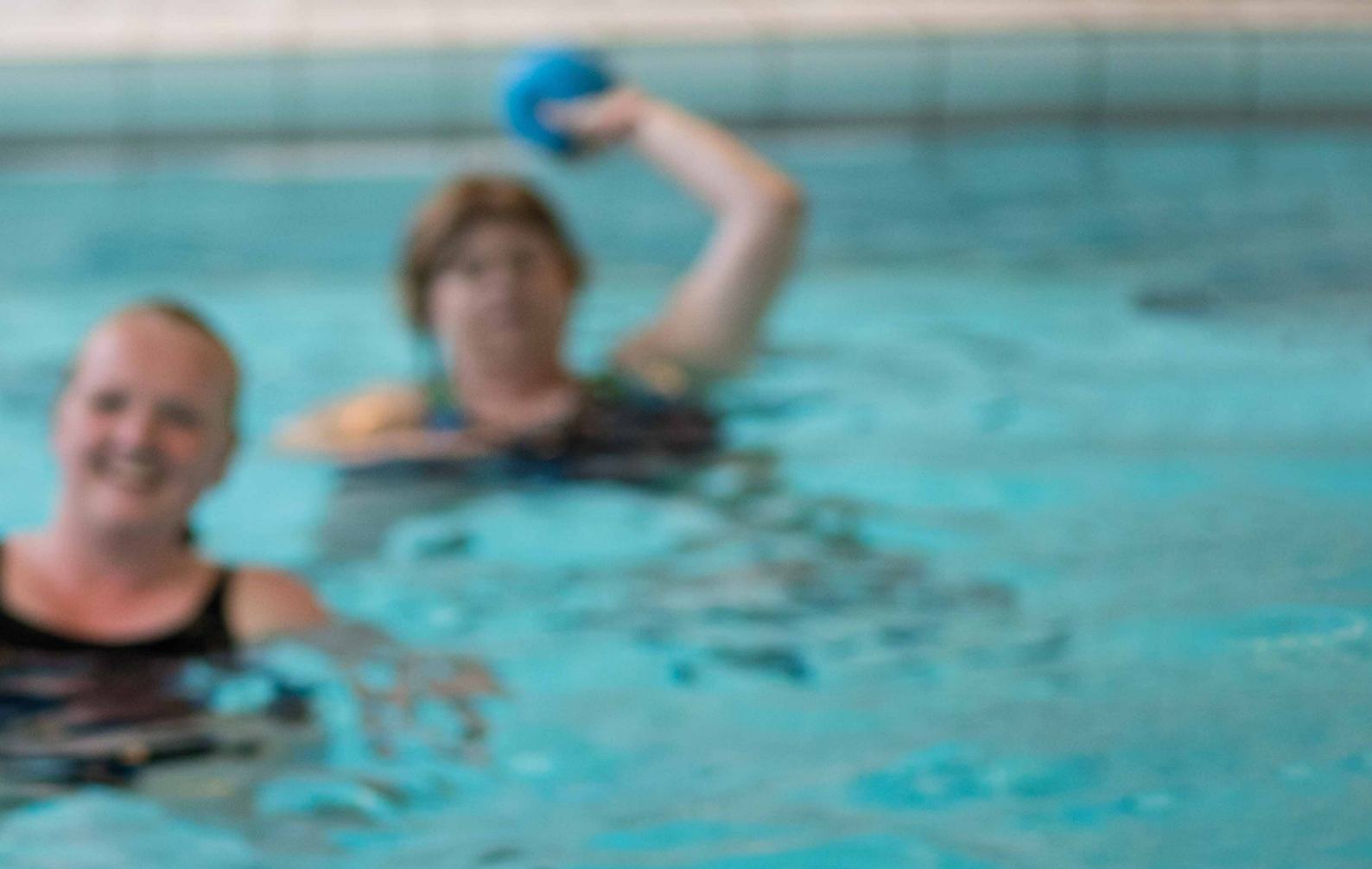
VOOR DE KWALITATIEVE VERBETERING EN VERVANGING ZETTEN WE IN OP:

- Kwalitatief hoogwaardige en sociaal veilige voorzieningen.
- Vervanging Mountainboarding: deze moet op termijn weg op huidige locatie.
- Vervanging Pumptrack Vinkhuizen: ligt er vanaf moment realiseren (voorjaar '24) maximaal zeven jaar.
- Vervanging Mountainbike skillspark: ligt er vanaf moment van realiseren (maart '23) vijf tot maximaal tien jaar.

6. Zwembaden en ijsbaan

Zwembaden en de overdekte ijsbaan zien wij niet als 'reguliere binnensportvoorzieningen'. De omvang en het gebruik verschilt ten opzichte van gymzalen, sportzalen en sporthallen. Vandaar dat wij apart aandacht besteden aan de (door) ontwikkeling van de zwem- en ijscapaciteit.

HUDIDIGE SITUATIE

Zwembaden

De gemeente Groningen is eigenaar van en exploiteert drie overdekte zwembaden (Helperzwembad, De Parrel, Karding) en een buitenbad (Papiermolen). Naast deze zwembaden in eigendom van de gemeente zijn er in de gemeente Groningen vele zwemscholen aanwezig. Een deel van hen beschikt zelf over een instructiebad, terwijl een ander deel gebruikmaakt van een bassin bij bijvoorbeeld een onderwijsinstelling, een fitnesscentrum of een zorginstelling. Zij bieden vooral zwemlessen aan. Daarnaast is er een zwembad in het Willem-Alexander Sportcentrum waar naast het onderwijs, vooral door studentensport gebruik van wordt gemaakt. Ook zijn er drie zwembaden die geëxploiteerd worden door een stichting en subsidie ontvangen van de gemeente, te weten Scharlakenhof in Haren (overdekt), De Blinkerd in Ten Boer (openlucht) en zwembad Hoogkerk (openlucht) in het gelijknamige dorp. Bij Scharlakenhof (erfpachtconstructie) en Hoogkerk is de stichting ook eigenaar van het zwembad, bij De Blinkerd is de gemeente wel eigenaar van het zwembad.

Het capaciteitsonderzoek 2024 laat zien dat er in de huidige situatie sprake is van overcapaciteit maar ook van capaciteitsknelpunten. Deze capaciteitsknelpunten doen zich vooral voor op de doordeweekse avonden, in 25 meterbaden en bij het verenigingszwemmen. Hoewel er dus in sommige zwembaden nog ruimte zit, zit deze ruimte er niet op de momenten of in de type baden waar de behoefte ligt.

Wanneer gekeken wordt naar een referentienorm zien we dat andere gemeenten vooral rekenen met het aantal zwembaden per aantal inwoners. In Den Haag is dat 1 zwembad per 77.500 inwoners en in Amsterdam is dat 1 overdekt zwembad per 100.000 inwoners. In Groningen hebben we op dit moment 1 overdekt zwembad per 59.537 inwoners en dat is dan ook ruim meer dan Den Haag en Amsterdam maar desalniettemin worden er capaciteitsknelpunten ervaren. Het aantal zwembaden lijkt dan ook niet zozeer relevant te zijn, het gaat vooral om het type zwemwater en de m² zwemwater per inwoner. Die ligt momenteel op 1,13 m² overdekt zwembadwater per 100 inwoners uitgaande van 4 publiek toegankelijke overdekte zwembaden (uitgezonderd zwemscholen, onderwijs, etc.).

IJsbaan

In de gemeente Groningen zijn een overdekte kunstijsaccommodatie en zes natuurijsvoorzieningen aanwezig die goed over de gemeente zijn verspreid.

In dit ambitiedocument beperken we ons tot de overdekte kunstijsaccommodatie Kardinge.

Kardinge is in 1993 gebouwd en beschikt over een overdekte 400-meterbaan en een ijshal van 30 x 60 meter, beide met een tribune. Naast recreatief schaatsen wordt Kardinge aan

verenigingen, het RTC en de KNSB verhuurd en voor school-schaatsen en schaatslessen gebruikt. Kardinge heeft een functie in de regio met een verzorgingsgebied dat zich vooral richt op de provincie Groningen. In het capaciteitsonderzoek komt naar voren dat als het gaat om recreatief schaatsen, verhuur aan verenigingen, schaatslessen en dergelijke ijsbaan Kardinge weinig 'last' heeft van de banen in Heerenveen en Leeuwarden. Uit een eerder uitgevoerd onderzoek bleek dat 90% van de bezoekers uit de provincie Groningen kwam en 50% in de stad Groningen woonde.

OPGAVE IN DE GEMEENTE

Zwembaden

In het capaciteitsonderzoek 2024 is de toename van de zwembehoefte voor 2035 en 2040 geraamd. De volgende tabel toont die toename, die in bezoekcijfers is uitgedrukt. Hierbij moet wel worden bedacht, dat prognoses voor jaren verder in de toekomst per definitie meer onzekerheden bevatten dan prognoses voor de korte termijn.

TABEL 9: PROGNOSE TOENAME ZWEMBEHOEFTE (IN AANTAL BEZOEKEN PER JAAR)

	2035	2040
Recreatief zwemmen	24.100	29.900
Doelgroepen	7.100	10.000
Les zwemmen	2.700	3.900
Verenigingen/verhuur	8.600	11.900
Scholen	100	100
Totaal	42.600	55.800
Toename t.o.v. 2019	9%	12%
Toename t.o.v. 2022	12%	16%

De groei van het aantal inwoners is niet gelijkmatig over de gemeente verdeeld. Datzelfde geldt derhalve voor de toename van de zwembehoefte. Die toename vindt immers vooral in de gebiedsdelen West en Oost plaats. In West is de groei in drie buurten geconcentreerd, namelijk Suikerfabrieksterrein, De Held en Friesestraatweg. In de overige buurten is niet of nauwelijks sprake van een toename van het aantal inwoners. Voor die drie buurten geldt, dat De Parrel het dichtstbijzijnde van de vier overdekte zwembaden zwembad is, hoewel het Helperzwembad vanaf het Suikerfabrieksterrein niet heel veel verder weg is. In Oost is de groei vrijwel volledig in de buurt Meeroevers (onderdeel van Meerstad) geconcentreerd. Vanaf daar is Kardinge het dichtstbijzijnde van de vier overdekte zwembaden. Hoe de groei van de zwembehoefte (de extra bezoeken) zich precies over de vier baden gaat verdelen, kan uiteraard niet worden voorspeld.

In de huidige situatie wordt al krapte ervaren en wanneer daarbij de bevolkingsgroei en de toegenomen behoefte aan ongebonden sporten worden opgeteld, is duidelijk dat er behoefte is aan extra 25 meterbad water in de gemeente. In het capaciteitsonderzoek wordt aangegeven dat er in de toekomst tenminste 4 extra banen 25 meter bad nodig zijn (250 m² zwemwater), wanneer daar de onvervulde zwemwaterbehoefte van studentensport aan wordt toegevoegd, zouden dat nog meer banen kunnen zijn.

De vraag is echter of deze studentenpopulatie bereid is om verder te reizen naar een gemeentelijk zwembad. Opgemerkt moet worden dat er een grote populatie particuliere zwembaden is die invloed hebben op de totale zwemcapaciteit. Mochten zich wijzigingen voordoen in die zwembaden, heeft dat invloed op de beschikbare capaciteit. Wanneer we kijken naar kwalitatieve doorontwikkeling staat in de wereld van zwemvoorzieningen de focus op gezondheid en veiligheid centraal, en met de intrede van de nieuwe Omgevingswet en het Keurmerk Veilig en Schoon worden deze aspecten nog prominenter. Deze veranderingen brengen een reeks uitdagingen met zich mee voor zwembad-

faciliteiten die streven naar kwalitatieve verbetering op het gebied van gezondheid en veiligheid. De eisen van zowel de Omgevingswet als het Keurmerk Veilig en Schoon dienen als leidraad voor deze verbeteringen, waarbij strikte normen worden gesteld aan water- en luchtkwaliteit, incidentregistratie, risicoanalyses, hygiënecriteria en preventie van verdrinkingen.

De gemeente Groningen wil in 2050 energieneutraal en aardgasloos zijn. Dat wil zeggen dat alle energie die we gebruiken afkomstig is van duurzame bronnen. Die duurzame energie wekken we zoveel mogelijk op binnen de gemeentegrenzen en we gaan fors besparen op het totale energiegebruik. Vertaald naar onze zwembaden betekent dit dat we flink moeten investeren om een maximale bijdrage te leveren aan het energiezuinig maken en het duurzaam opwekken van energie.

Verschillende uitdagingen op onder andere het gebied van nieuwe wet- en regelgeving, verduurzaming en personeel maken dat zwembaden die geëxploiteerd worden door stichtingen steeds vaker bij de gemeente aankloppen voor ondersteuning. Dit kan financiële ondersteuning zijn, ondersteuning bij onderhoud, beheer, personeel of het beschikbaar stellen van kennis. Om die reden is gestart met een onderzoek om meer inzicht te krijgen in wat er nodig is om deze zwembaden toekomstbestendig te houden. Het onderzoek resulteert in verschillende scenario's en ondanks dat het onderzoek nog niet is afgerond, is de verwachting wel dat er een grotere rol van de gemeente nodig is om de verschillende uitdagingen het hoofd te kunnen bieden. Hoe de rol van de gemeente er concreet uit zou kunnen zien en welke keuzes de gemeente daarin kan maken wordt in de loop van 2024 duidelijk.

IJsbaan

Uit het capaciteitsonderzoek blijkt dat er behoefte is aan een extra 30 x 60 ijsvloer. Daarnaast geldt dat er net als bij de zwembaden een grote opgave ligt op het gebied van energie.

Ambitie

Groningen kenmerkt zich door een goede spreiding van zwembad over de gemeente en dat willen we graag zo houden. Capaciteitsuitbreiding (minimaal vier 25-meter banen) ligt het meest voor de hand bij de nieuwbouw van zwembad Karding (als onderdeel van de Vitaliteitscampus) en is al uitgewerkt in de variantenstudie Sportcentrum Karding. De benodigde middelen worden hiervoor meegenomen in de uitwerking van de bestuursopdracht Sportcentrum Karding. Hetzelfde geldt voor de behoefte aan extra 30 x 60 ijsvloer. Deze is opgenomen in de variantenstudie Sportcentrum Karding en de bijbehorende bestuursopdracht.

Voor zowel de nieuwbouw van Karding (zwembad en ijsbaan) als de bestaande zwembaden ligt er de ambitie om energieneutraal te worden. Een ijsbaan verbruikt zoveel elektriciteit dat we dit niet zelf op kunnen wekken. Door het dak van de nieuwe ijsbaan (de dakconstructie van de huidige baan is te zwak) vol te leggen met zonnepanelen

wekken we in de zomermaanden zoveel energie op dat we dit compenseren voor de wintermaanden. We kunnen de warmte die we onttrekken aan het ijs opslaan in de bodem en/of gebruiken om het zwembad te verwarmen waardoor we op jaarbasis energieneutraal kunnen worden.

CONCLUDEREND

VOOR DE UITBREIDING ZETTEN WE IN OP:

- (minimaal) vier 25-meter banen.
Waarschijnlijk bij de nieuwbouw van sportcentrum Kardinges
- Een extra 30x60 ijsvloer.
Waarschijnlijk bij de nieuwbouw van sportcentrum Kardinges

VOOR DE KWALITATIEVE VERBETERING EN VERVANGING ZETTEN WE IN OP:

- Zwembaden die voldoen aan de eisen van zowel de Omgevingswet als het Keurmerk Veilig en Schoon
- Zwembaden die voldoen aan de eis om in 2035 CO₂-neutraal te zijn.

7. Ten Slotte

Op basis van de beleidsmatige uitgangspunten en bijbehorende opgaven ten aanzien van uitbreiding, verbetering, vervanging en verduurzaming, hebben wij voor u onze ambitie inzichtelijk gemaakt in het (door)ontwikkelen van onze sportvoorzieningen richting 2037.

Het is voor het eerst dat wij onze ambitie uitspreken voor een dergelijke periode waarin alle opgaven voor onze sportvoorzieningen in samenhang zijn beschouwd. Dit geeft ons het inzicht dat er veel moet gebeuren om ervoor te zorgen dat onze inwoners ook in 2037 voldoende kunnen sporten en bewegen. Wij maken hierbij geen onderscheid tussen de verschillende opgaven in urgentie, ze zijn de basis die nodig is en daardoor allemaal even relevant.

In een volgende fase werken wij de fasering van deze ambitie uit en zullen deze in samenhang beschouwen met de planologische ontwikkelingen in onze (uitbreidings)wijken. Mede afhankelijk van de financiële ruimte kan het tempo worden bepaald in het (door)ontwikkelen van onze sportvoorzieningen.

Met de verwezenlijking van de in het document geschetste ambities worden sportvoorzieningen ontwikkeld die aansluiten bij de groei van onze gemeente en beter aansluiten bij de wensen en behoeften van onze inwoners. Het is een groot probleem dat er de afgelopen jaren onvoldoende is geïnvesteerd in het uitbreiden en verbeteren van onze sportvoorzieningen. Hierdoor is (door)ontwikkeling van de sportvoorzieningen stil blijven staan met een sterk verouderd areaal aan sportvoorzieningen als resultaat. Als wij onze inwoners de mogelijkheid willen geven om vanaf jonge leeftijd Sportief Kapitaal op te bouwen, dan vraagt dat om een impuls voor onze sportvoorzieningen.

Bijlagen

BIJLAGE I: BRONNENLIJST

Gemeente Amsterdam (2016)	Koers 2025 - Ruimte voor de stad.
Gemeente Amsterdam (2018)	Ruimte voor Sport en Bewegen – Thematische studie.
Gemeente Amsterdam (2020)	Strategisch Huisvestingsplan Sport 2020-2023.
Gemeente Den Haag (2021)	Integraal Huisvestingsplan (IHP) Sport 2022-2032.
Gemeente Den Haag (2021)	Haagse Referentienormen maatschappelijke voorzieningen.
Gemeente Groningen (2018)	Omgevingsvisie 'The Next City': de Groningse leefkwaliteit voorop
Gemeente Groningen (2019)	Sporten, spelen, bewegen en ontmoeten in Groningen. Receptenboek De Bewegende Stad
Gemeente Groningen (2020)	Meerjarenprogramma's Stadsontwikkeling 2021-2024. - Leefkwaliteit verbindt alles wat we bedenken & doen –
Gemeente Groningen (2021)	Ontwerpleidraad Leefkwaliteit Openbare Ruimte 'Nieuwe Ruimte'.
Gemeente Groningen (2021)	Integraal toekomstperspectief accommodaties bewegingsonderwijs en binnensport
Gemeente Groningen (2021)	Sportief Kapitaal voor iedere Groninger.
Gemeente Groningen (2021)	Sport- en Beweegvisie 2021+ Sporten, Spelen, Bewegen en Ontmoeten.
Gemeente Groningen (2021)	Meerjarenprogramma Sport & Bewegen 2021-2025.
Gemeente Groningen (2022)	Coalitieakkoord gemeente Groningen - Het begint in Groningen. Voor wat echt van waarde is.
Gemeente Groningen (2023)	Strategische woningbouwprogrammering 2023 tm 2032 - concept
Gemeente Groningen (2023)	Urban Sports Agenda
Gemeente Groningen (2024)	Capaciteitsonderzoek Sportaccommodaties 2023
Gemeente Utrecht (2021)	Ruimtelijke strategie Utrecht 2040.
Gemeente Utrecht (2023)	Uitvoeringsprogramma Utrechtse binnensport 2024 – 2030.
Mulier Instituut (2022)	Ruimte voor zaalsport in Utrecht. Een onderzoek naar de (ontwikkeling van de) Utrechtse zaalsport en de bruikbaarheid van het planologische kengetal. In opdracht van de gemeente Utrecht

BIJLAGE II: SCENARIO'S IABB

- **Scenario 1: In het spoor van het IHP:** Van diverse onderwijsgebouwen, waarvoor in het IHP een huisvestingsmaatregel is voorzien, is sprake van een inpandige of fysiek aangrenzende gymzaal. Bij uitvoering van de huisvestingsmaatregel moet de gymzaal waarschijnlijk ook worden vernieuwd. Dit leidt tot een basisscenario dat een 'hullijn' vormt, waarmee slechts invulling wordt gegeven aan de noodzaak voor het primair en voortgezet onderwijs, maar nog geen sprake is van een integraal plan dat ook tegemoet komt aan de behoefte voor binnensport. Bovendien maakt het onderwijs ook gebruik van sportaccommodaties voor bewegingsonderwijs die niet inpandig of fysiek aangrenzend aan de schoollocatie staan, maar in de nabijheid zijn gesitueerd.
- **Scenario 2: IHP en areaaluitbreiding:** In dit scenario wordt het eerste scenario uitgebreid met de areaaluitbreiding voor bewegingsonderwijs en binnensport. Hierbij is uitgegaan van het op termijn toevoegen van twee sporthallen en vier gymzalen.
- **Scenario 3: IHP, areaaluitbreiding en consolidatie leeftijd portefeuille:** In dit scenario wordt uitgegaan van een vervangingstempo van de bestaande binnensportaccommodaties, waarbij de huidige leeftijd van de accommodaties stabiel blijft op circa 37 jaar.
- **Scenario 4: IHP, areaaluitbreiding en verjonging portefeuille:** In dit scenario wordt ervan uitgegaan dat alle binnensportaccommodaties, die momenteel ouder dan 40 jaar zijn, in de periode tot 2039 worden vernieuwd. De binnensportaccommodaties die verbonden zijn aan een onderwijsgebouw worden alleen vervangen wanneer het onderwijsgebouw in deze periode ook wordt vervangen. Daarmee zijn er rond 2040 geen 'vrijstaande' binnensportaccommodaties meer die ouder zijn dan 60 jaar.

KWALITEITSKADER BINNENSPOORTVOORZIENINGEN IABB

We hanteren kort samengevat een drietal kwaliteitscriteria:

De kwaliteit van de binnensportaccommodaties is in beeld gebracht op de volgende aspecten:

- **Belevingswaarde:** Hierbij gaat het om de uitstraling van het gebouw. Denk aan de verschijningsvorm en de uitstraling, waarbij onderscheid wordt gemaakt in het exterieur en het interieur. Het gaat hier om:
  - een gebouw en omgeving, die primair uitnodigen om te sporten, te bewegen en (waar gewenst) elkaar te ontmoeten (onder andere het leggen van verbinding met binnen en buiten);
  - een gebouw dat positief bijdraagt aan de uitstraling van de wijk c.q. omgeving door o.a. een transparante uitstraling;
  - sfeer en inrichting zijn op elkaar afgestemd en passen bij de identiteit van de wijk en de gemeente.

Kortom bij nieuwbouw van binnensportaccommodaties is beeldkwaliteit een belangrijk aspect. Investerings in een goed esthetisch en functioneel ontwerp is hierbij een voorwaarde. Toekomstige nieuwbouw van binnensportaccommodaties zijn daarmee geen 'gemetselde of stalen' blokkendozen meer.

- **Functionele waarde:** De functionele waarde staat voor de gebruikskwaliteit. Hierbij wordt vanzelfsprekend uitgegaan van de wettelijke kaders passend binnen het bouwbesluit, maar denk hierbij ook aan aspecten als omvang en vloerafmeting, situering van de accommodatie en de activiteiten die er plaats moeten kunnen vinden. Deze zijn zowel objectief vast te stellen door richtlijnen en normen vanuit de KVLO en NOC*NSF als leidraad te hanteren, als ook subjectief te beoordelen door de gebruikers periodiek te vragen naar de tevredenheid op de functionaliteit van gebouw en materialen en gebruikers te betrekken bij de ontwikkeling van nieuw te realiseren accommodaties. Voor het vloeroppervlak van een gymzaal(deel) wordt onderscheid gemaakt naar de basisafmeting volgens de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs (12 x 21 m) en de afmetingen conform KVLO (14 x 22 m). Voor brede inzetbaarheid van sporthallen is een minimale afmeting van 24 x 44 meter wenselijk. Voor de hoogte van de gymzalen wordt een gewenste hoogte van 5,5 meter aangehouden, voor sporthallen 7 meter.

Gebruik door bewegingsonderwijs én binnensport: In relatie tot de functionele kwaliteit dient op een samenhangende wijze gekeken te worden naar wat daadwerkelijk benodigd is; vanuit verschillende invalshoeken wordt hiernaar gekeken. Voor aspecten als afmetingen en inrichting van de nieuw te realiseren binnensportaccommodatie geldt in de basis dat de normen vanuit de KVLO en NOC*NSF als leidraad dienen, maar hiervan kan worden afgeweken, wanneer bijvoorbeeld scholen kleinere lesgroepen hebben. Het is wenselijk om de vervangingsinvesteringen niet alleen te beperken tot vervanging van afgekeurde inventaris, maar bij vervanging ook te kunnen voorzien in een geleidelijke modernisering van de inrichting. Daarnaast is het, omwille van de kosten, ook goed mogelijk om in relatie tot de sportinventaris met een roulerend materialenpakket eigentijdse activiteiten te organiseren binnen het bewegingsonderwijs

- **Technische waarde:** De technische waarde geeft inzicht in de prestatie die verwacht mag worden in relatie tot de bouwkundige kwaliteit van het gebouw. Denk hierbij aan gezondheid, duurzaamheid en het onderhoud. De kwaliteitseisen voor de nieuwbouw van binnensportaccommodaties liggen vast in programma's van eisen. Net als de functionele kwaliteit is deze kwaliteit voor bestaande accommodaties te meten en ook te beoordelen door de gebruikers; in hoeverre zijn gebruikers tevreden over het binnenklimaat wanneer het gaat om bijvoorbeeld de temperatuur, akoestiek, lichtinval enz.

Om de bovengenoemde kwaliteitscriteria te normeren, is op verschillende aspecten een tabel opgemaakt.

Kwaliteitsaspecten	Kwaliteitskader nieuwbouw
Belevingswaarde	
Uitstraling / Uitnodigend / Identiteit / Herkenbaarheid / Sfeer / Look & Feel / Kleurgebruik / Verbondenheid	Wensen, behoeften, ambities en ruimtelijke kaders (o.a. stedenbouwkundig)
Functionele waarde	
Afmetingen (lengte, breedte en hoogte)	KVLO en Handboek Sportaccomodaties NOC*NSF*
Inventaris / sportmateriaal	Basis inventarislijst KVLO 2018 Mogelijkheden tot inzet digitale toepassingen
Terrein	Sociaal veilige stallingsruimte fietsen op het terrein. Voldoende parkeervoorzieningen in omgeving.
Toegankelijkheid en veiligheid	Richtlijnen Toegankelijkheid Indoor Sportaccomodaties
Bereikbaarheid en spreiding	Afstand school - accommodatie: deze mag bij voorkeur niet leiden tot een beperking van de onderwijstijd. In overleg met school te bepalen, waarbij de verordering leidend is. Geclusterde binnensportaccomodaties (sportzalen en sporthallen) verspreid over de gemeente.
Multifunctionaliteit (indoor & outdoor)	Samenhang: - ruimten geschikt voor sportief en waar gewenst mogelijk maatschappelijk (mede) gebruik (kantine / ontmoetingsfunctie); - binnensportaccommodatie waar ook sport, beweeg en bewegingsonderwijs buiten wordt aangeboden (verbinding binnen en buiten).
Technische waarde	
Technische kwaliteit (Gebouw / Dak / Vloer)	- KVLO - Kwaliteitskader Huisvesting Ruimte-OK
Klimaat (Lucht / Geluid / Temperatuur)	- KVLO - Kwaliteitskader Huisvesting Ruimte-OK
- Duurzaamheid (Isolatie / Licht / Warmte en/of zonneopwekking) - Data en connectiviteit (ICT infrastructuur en WIFI)	Minimaal BENG, mogelijkheid uitbreiding tot ENG (businesscase) ICT-voorzieningen t.b.v. interactieve digitale lesvormen

Vooralsnog is het handboek het uitgangspunt. Er wordt een herzien kwaliteitszorgsysteem ontwikkeld door NOC*NSF*, VSG en de BSNC, dat per maart 2022 in de definitieve vorm beschikbaar is. Bij de ontwikkeling en aanpassing van accommodaties wordt geadviseerd om ook met de sportbonden in contact te treden over de actuele uitgangspunten. Zie voor meer informatie www.sportinfrastructuur.nl

SPORT/50

SPORT/050